

BIBLIOGRAFIA PRAC PROFESORA JANA KIENIEWICZA

1961

1. (rec.) M. Fleszar, *Najślawniejsi odkrywcy świata*, Warszawa 1959, „Mówią Wieki”, z. IV, 1961, s. 36.
2. (rec.) G. Bidwell, *Pod piracką flagą. Podróże Williama Dampiera pirata i podróżnika*, Gdynia 1960, „Mówią Wieki”, z. V, 1961, s. 33.
3. (rec.) J. L. Baker, *Odkrycia i wyprawy geograficzne*, Warszawa 1959, „Mówią Wieki”, z. VI, 1961, s. 33.
4. (rec.) G. Bidwell, *Na podbój skarbów Bengalu*, Warszawa 1960, „Mówią Wieki”, z. VI, 1961, s. 32.
5. (rec.) B. Sujkowski, *Dziewice słońca*, Warszawa 1961, „Mówią Wieki”, z. XI, 1961, s. 33.
6. (rec.) B. Mrówczyński, *Cień Montezumy. Opowieść o Indianinie Tulaczu i pułkowniku Luisie de Tulancingo, polskim powstańcu*, Warszawa 1961, „Mówią Wieki”, z. XI, 1961, s. 34-35.
7. (rec.) *Wielka legenda morska La Perouse'a, 1785-1788*, Warszawa 1961, „Mówią Wieki”, z. XII, 1961, s. 35.

1962

8. *Między kawą i cukrem*, „Mówią Wieki”, z. IV, 1962, s. 13-18.
9. *Między kawą i cukrem*, „Mówią Wieki”, z. V, 1962, s. 13-16.
10. (rec.) J. G. da Silva, *Strategie des Affaires à Lisbonne*, Paris 1955; J. G. da Silva, *Lettres de Lisbonne*, t. II-III, Paris 1960, „Przegląd Historyczny”, t. LIII, z. 4, 1962, s. 830-833.
11. (rec.) G. Bidwell, *Z kapitanem Cookiem przez Ocean Spokojny*, Gdynia 1961, „Mówią Wieki”, z. V, 1962, s. 33.
12. (rec.) W. Wójcik, *Moje życie w Brazylii*, Warszawa 1961, „Mówią Wieki”, z. V, 1962, s. 32.
13. (rec.) W. Walczak, *Jak białe plamy znikają z mapy*, Warszawa 1959, „Mówią Wieki”, z. VI/VII, 1962, s. 49-50.
14. (rec.) V. L. Cameron, *Czarny Księżę*, Gdynia 1961, „Mówią Wieki”, z. VIII/IX, 1962, s. 49.
15. (rec.) M. Korewa, *W blasku Inki*, Warszawa 1960, „Mówią Wieki”, z. VIII/IX, 1962, s. 44.
16. (rec.) *Imperium słońca*, prod. Lux Film Roma, „Mówią Wieki”, z. XI, 1962, s. 28-29.
17. (odp. na list w sprawie handlu niewolnikami), „Mówią Wieki”, z. II, 1962, s. 37-38.

1963

18. (rec.) A. S. Meilink-Roelofs, *The Asian Trade and the European Influence in the Indonesian Archipelago between 1500 and 1630*, Hague 1962, „Przegląd Historyczny”, t. LIV, z. 4, 1963, s. 703-706.
19. (rec.) Ibn Battuta, *Osobliwości miast i dziwne podróże, 1325-1354*, Warszawa 1962, „Mówią Wieki”, z. X, 1963, s. 34-35.
20. (rec.) K. Giżycki, *Hevea płacze kauczukiem*, Katowice 1962, „Mówią Wieki”, z. X, 1963, s. 35.

1964

21. *Droga morska do Indii i handel korzenny 1498-1522*, „Przegląd Historyczny”, t. LV, z. 4, 1964, s. 573-603.
22. *Historia krajów słabo rozwiniętych. IX Powszechny Zjazd Historyków Polskich, spotkanie specjalistyczne*, „Kwartalnik Historyczny”, t. LXXI, z. 1, 1964, s. 252-254.
23. (rec.) H. H. Hart, *Wenecki podróżnik. Opowieść o życiu, czasach i dziele Imć Pana Marka Polo*, Warszawa 1963, „Mówią Wieki”, z. IV, 1964, s. 34.

1965

24. (rec.) T. Łepkowski, *Archipelagu dzieje niełatwe. Obrazy z przeszłości Antyli XV-XX w.*, Warszawa 1964, „Mówią Wieki”, z. VI, 1965, s. 38-39.

1966

25. *Kerala. Gdzie pieprz rośnie?*, „Mówią Wieki”, z. XI, 1966, s. 20-26.
26. (rec.) V. B. Singh (red.), *Economic History of India 1857-1956*, Bombay 1965, „Prace i Materiały”, Międzyuczelniany Zakład Problemowy Gospodarki Krajów Słabo Rozwiniętych, t. 3, 1966, s. 186-195.

1967

27. (rec.) A. T. Čičerov, *Ekonomičeskoe razvitie Indii piered anglijskim zavoevaniem*, Moskwa 1965, „Przegląd Historyczny”, t. LVIII, z. 3, 1967, s. 544-549.
28. (rec.) G. Blond, *Wielcy żeglarze*, Warszawa 1966, „Mówią Wieki”, z. III, 1967, s. 37.
29. (rec.) W. K. Osterloff, *Zmierzch azteckich bogów*, Warszawa 1967, „Mówią Wieki”, z. VII, 1967, s. 39-40.

1968

30. *Le commerce asiatique et l'expansion portugaise sur l'Océan Indien au XVIe siècle*, „Acta Poloniae Historica”, t. XVIII, 1968, s. 180-193.
31. *Przeobrażenia w Indiach we wczesnym okresie ekspansji kolonialnej w XVI i XVII wieku, w: Pamiętnik X Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Lublinie, 17-21 września 1968. Referaty II*, red. A. Mączak, Warszawa 1968, s. 189-202.
32. *Portuguese Expansion and Spice Trade in India in the Sixteenth Century*, „Fasciculi Historici”, t. I, Warszawa 1968, s. 31-38.
33. (rec.) T. Raychaudhuri, *Jan Company in Coromandel 1605-1690. A Study in the Interrelations of European Commerce and Traditional Economies*, S'Gravenhague 1962; A. Das Gupta, *Malabar in Asian Trade 1740-1800*, Cambridge 1967, „Przegląd Historyczny”, t. LIX, z. 4, 1968, s. 796-802.
34. (rec.) S. Huber, *Państwo Inków*, Warszawa 1967, „Mówią Wieki”, z. IX, 1968, s. 39.
35. (rec.) W. K. Osterloff, *Ród Pizarrów*, Warszawa 1967, „Mówią Wieki”, z. IX, 1968, s. 40.
36. (rec.) W. K. Osterloff, *Synowie Kuguara i Lisicy*, Warszawa 1968, „Mówią Wieki”, z. X, 1968, s. 40.
37. (odp. na list w sprawie Hiszpanii za Karola V i Filipa II), „Mówią Wieki”, z. VI, 1968, s. 25.

1969

38. *The Portuguese Factory and Trade in Pepper in Malabar during the 16th Century*, „The Indian Economic and Social History Review”, t. VI, nr 1, Delhi 1969, s. 61-84.
Toż: w: *Spices in the Indian Ocean World. An Expanding World*, t. 11, red. M. N. Pearson, Variorum Reprint, London 1997.
39. *Kundzali. Kartka z dziejów piratów malabarskich*, „Mówią Wieki”, z. I, 1969, s. 22-26; II, s. 14-19.
40. (rec.) *Istoria Indii v srednie veka*, Moskva 1968, „Przegląd Historyczny”, t. LX, z. 3, 1969, s. 576-580.
41. (rec.) *Pod znakiem Wesołego Rogera* (Ch. Johnson, *Historie najszynniejszych piratów, ich zbrodnicze wyczyny i rabunki*, Warszawa 1968), „Mówią Wieki”, z. III, 1969, s. 36-37.
42. (rec.) L. Boulnois, *Szlakiem jedwabiu*, Warszawa 1968, „Mówią Wieki”, z. V, 1969, s. 36-37.
43. (rec.) J. Auboyer, *Życie codzienne w Indiach (Wiek ok. II p.n.e.)*, Warszawa 1968, „Mówią Wieki”, z. XI, 1969, s. 37-38.

1970

44. *Faktoria i forteca. Handel pieprzem i ekspansja portugalska na Oceanie Indyjskim w XVI wieku*, PWN, Warszawa 1970, 373 s.
45. *Casus: Indie*, „Współczesność”, t. XV, nr 1(306), 1970, s. 4.
46. *Kondotierzy*, „Mówią Wieki”, z. V, 1970, s. 20-24.
47. *Jak Anglicy podbili Bengal*, „Mówią Wieki”, z. XII, 1970, s. 22-26.
48. (rec.) B. L. Sharma, *The Pakistan-China Axis*, Bombay 1968, „Przegląd Orientalistyczny”, nr 4 (76), 1970, s. 377-380.
49. (rec.) *Niewolnictwo w Brazylii* (M. Kula, *Początki czarnego niewolnictwa w Brazylii*, Wrocław 1970), „Kultura”, nr 40, 4 X 1970, s. 9.
50. (rec.) S. Wilanowski, *Indie. Społeczeństwo. Ekonomia. Polityka*, Warszawa 1969, „Mówią Wieki”, z. VIII, 1970, s. 39.

1971

51. *Złoto, korzenie i krew*, PZWS, Warszawa 1971, 227 s.
52. „*Non possumus*”, „Kultura”, nr 46, 14 XI 1971, s. 14.
53. (rec.) R. F. Lee, *Conrad's Colonialism*, The Hague 1969, „Przegląd Orientalistyczny”, nr 1 (77), 1971, s. 86-89.
54. (rec.) W. Kubiczek, *Viet-nam. Kraj Południa. Ziemia i ludzie*, Katowice 1970; I. G. Kamiński, *Paszcza Smoka. Szkice wietnamskie*, Poznań 1970, „Mówią Wieki”, z. I, 1971, s. 37-38.
55. (rec.) A. Villiers, *Morze Koralewe*, Gdańsk 1970, „Mówią Wieki”, z. II, 1971, s. 38-39.
56. (rec.) J. Metge, *Maorysi z Nowej Zelandii*, Warszawa 1971, „Mówią Wieki”, z. III, 1971, s. 38.
57. (rec.) T. Margul, *Indie na co dzień. Z notatnika religioznawcy*, Lublin 1970, „Mówią Wieki”, z. V, 1971, s. 38.
58. (rec.) L. Kaltenbergh, *Czarne żagle czterdziestu mórz*, Warszawa 1970, „Mówią Wieki”, z. VI, 1971, s. 38-39.
59. (rec.) M. Warneńska, *Niespokojna oaza. Kambodża I*, Warszawa 1971, „Mówią Wieki”, z. VII, 1971, s. 39.

60. (rec.) E. Słuczański, *Thailand. O despotach, mnichach i ...bazach wojennych*, Warszawa 1971, „Mówią Wieki”, z. VIII, 1971, s. 37-38.

1972

61. *Problem syntezy*, „Dzieje Najnowsze”, t. 2, 1972, s. 166-167.
62. *Azja i Europa. Od dominacji do partnerstwa*, „Polityka”, nr 20, 1972, s. 1-2.
63. *Polski Marco Polo?*, „Mówią Wieki”, z. VI, 1972, s. 17.
64. (rec.) B. Mrozek, *Indie Współczesne*, Warszawa 1971, „Przegląd Orientalistyczny”, nr 3 (83), 1972, s. 284-286.
65. (rec.) L. Dumont, *Homo Hierarchicus. Essai sur le système des castes*, Paris 1966, „Przegląd Orientalistyczny”, nr 3 (83), 1972, s. 286-288.
66. (rec.) W. Śliwka-Szczerbic, *Ryż i dynamit. Saga płodów tropikalnych*, Warszawa 1971, „Mówią Wieki”, z. IV, 1972, s. 38-39.
67. (rec.) J. Allen, *Morskie lata Conrada*, Gdańsk 1971, „Mówią Wieki”, z. VI, 1972, s. 37-38.
68. (rec.) A. Braun, *Conrad – dotknięcie Wschodu*, Warszawa 1970, „Mówią Wieki”, z. VII, 1972, s. 38.
69. (rec.) A. Braun, *Conrad – dotknięcie Wschodu*, Warszawa 1970, „Przegląd Orientalistyczny”, nr 2 (82), 1972, s. 174-175.
70. (rec.) J. Lobman, *Miliard szuka drogi. Problemy rozwoju niektórych krajów Azji południowej i południowo-wschodniej*, Warszawa 1970, „Mówią Wieki”, z. X, 1972, s. 37-38.
71. (rec.) G. Borgstrom, *Głodująca planeta. Współczesny świat na krawędzi głodu*, Warszawa 1971, „Mówią Wieki”, z. V, 1972, s. 37-38.
72. (rec.) M. L. Pisarek, *Świat oczami odkrywców*, Warszawa 1971, „Mówią Wieki”, z. IX, 1972, s. 37.
73. (rec.) L. Frédéric, *Życie codzienne w Japonii w epoce samurajów (1185-1603)*, Warszawa 1971, „Mówią Wieki”, z. XI, 1972, s. 38.

1973

74. *Czy i jak orientalistyka służy poznaniu i zrozumieniu Wschodu*, „Przegląd Orientalistyczny”, nr 2 (86), 1973, s. 134-140.
75. *Powstanie Sipajów*, „Mówią Wieki”, z. IX, 1973, s. 15-19.
76. *Kształcenie i studiowanie: uwagi melancholijne*, „Kultura”, nr 22, 3 VI 1973, s. 12.
77. *Zbudujemy nowy świat (Korea z bliska 1)*, „Polityka”, nr 19, 12 V 1973, s. 12.
78. *Żelaznych snów kowale (Korea z bliska 2)*, „Polityka”, nr 20, 19 V 1973, s. 10.
79. (rec.) *Skazani na postęp?* (R. C. Wilkinson, *Poverty and Progress. An Ecological Model of Economic Development*, London 1973), „Literatura”, nr 40, 4 X 1973, s. 18.
80. (rec.) J. Esquemeling, *Bukaniery amerykańscy*, Gdańsk 1972, „Mówią Wieki”, z. II, 1973, s. 38.
81. (rec.) T. Szafar, *W cieniu świątyń Angkoru. Kambodża wczoraj i dzisiaj*, Warszawa 1971, „Mówią Wieki”, z. III, 1973, s. 38.
82. (rec.) G. Bidwell, *Saga rodu Hawkinsów*, Gdańsk 1972, „Mówią Wieki”, z. VIII, 1973, s. 37.
83. (rec.) V. S. Naipaul, *Utrata El Dorado*, Warszawa 1972, „Mówią Wieki”, z. IX, 1973, s. 38.
84. (rec.) J. Reychman, *Podróżnicy polscy na Bliskim Wschodzie w XIX wieku*, Warszawa 1972, „Mówią Wieki”, z. X, 1973, s. 37.

85. (rec.) W. Góralski, *Od Malakki do Wietnamu. Dzieje nowożytne i najnowsze Azji Południowo-Wschodniej*, Warszawa 1973, „Mówią Wieki”, z. X, 1973, s. 38-39.
86. (rec.) N. Sherry, *Wschodni Świat Conrada*, Gdańsk 1972, „Mówią Wieki”, z. XII, 1973, s. 37.
87. (rec.) *U źródła cywilizacji indyjskiej (Hymny Rigwedy*, przeł. F. Michalski, Wrocław 1971), „Kultura”, nr 17, 29 IV 1973, s. 9.
88. (rec.) *Podnoszę wątpliwości...* (J. Topolski, *Świat bez historii*, Warszawa 1972), „Literatura”, nr 15, 15 III 1973, s. 10.
89. (rec.) *O pożytku medytacji* (W. Giełżyński, *Medytacje o świecie trzecim*, Warszawa 1972), „Kultura”, nr 7, 18 II 1973, s. 9.
90. (rec.) *Historia w pogoni za współczesnością* (B. Mrozek, *Historia najnowsza Azji Południowo-Wschodniej 1917-1970. Zarys polityczny*, Warszawa 1973), „Kultura”, nr 24, 17 VI 1973, s. 10.

1974

91. *Najarowie i problem ruchliwości społecznej w Kerali przedkolonialnej*, w: *Społeczeństwo. Gospodarka. Kultura. Studia ofiarowane Marianowi Małowistowi w czterdziestolecie pracy naukowej*, red. S. Herbst, PWN, Warszawa 1974, s. 173-184.
92. *Wojna o Bangladesz*, „Mówią Wieki”, z. II, 1974, s. 23-28.
93. (rec.) *Filmowcy poprawiają historię*, „Polityka”, nr 3, 19 I 1974, s. 10.
94. (rec.) *Szkice do portretu białego człowieka (Obrazy świata białych*, red. A. Zajączkowski, Warszawa 1974), „Więź”, nr 7-8 (195-198), 1974, s. 226-231.
95. (rec.) Ch. Bolt, *Victorian Attitude to Race*, London 1971, „Przegląd Historyczny”, t. LXV, z. 1, 1974, s. 211-214.
96. (rec.) Śri Dharampal, *Indian Science and Technology in the Eighteenth Century. Some Contemporary European Accounts*, Delhi 1971, „Przegląd Historyczny”, t. LXV, z. 2, 1974, s. 404-409.
97. (rec.) B. Allchin, R. Allchin, *Narodziny cywilizacji indyjskiej*, Warszawa 1973, „Mówią Wieki”, z. I, 1974, s. 38-39.
98. (rec.) B. Mrozek, *Historia najnowsza Azji Południowo-Wschodniej 1917-1970. Zarys polityczny*, Warszawa 1973, „Mówią Wieki”, z. I, 1974, s. 38.
99. (rec.) L. Gumilow, *Dzieje dawnych Turków*, Warszawa 1972, „Mówią Wieki”, z. II, 1974, s. 37.
100. (rec.) J. Machowski, *Odkrywczy Ameryki. Dzieje przedkolumbijskich kontaktów między Starym i Nowym Światem*, Warszawa 1973, „Mówią Wieki”, z. II, 1974, s. 37-38.
101. (rec.) I. Morris, *Świat Księcia Promienistego*, Warszawa 1973, „Mówią Wieki”, z. IV, 1974, s. 38-39.
102. (rec.) L. Gumilow, *Śladami cywilizacji wielkiego stepu*, Warszawa 1973, „Mówią Wieki”, z. VIII, 1974, s. 37.
103. (rec.) B. Mrozek, *Nehru*, Warszawa 1974, „Mówią Wieki”, z. X, 1974, s. 38-39.
104. (rec.) *Al-Thawra znaczy rewolucja* (B. Skaradziński, *Wrózenie z piasku*, Warszawa 1973), „Kultura”, nr 12, 24 III 1974, s. 9.

1975

105. *Kerala. Od równowagi do zacofania*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1975, 181 s.
106. (współautor: M. Kula) *The Third World*, „Acta Poloniae Historica”, t. XXXII, 1975, s. 205-223.

107. *Porządek kastowy w Kerali przedkolonialnej*, „Etnografia Polska”, t. XXI, z. 2, 1975, s. 183-195.
108. *Orientalność polska*, „Kultura”, nr 9, 2 III 1975, s. 5.
109. *Indyjskie kasty, przeszłość i teraźniejszość*, „Mówią Wieki”, z. VI, 1975, s. 1-6.
110. (rec.) N. Steensgaard, *Carracks, Caravans and Companies: The Structural Crisis in the European-Asian Trade in the early 17th Century*, Kopenhavn 1973, „Przegląd Historyczny”, t. LXVI, z. 3, 1975, s. 501-503.
111. (rec.) *Wyzwanie rzucone imperializmowi* (R. Stemplowski, *Zależność i wyzwanie*, Warszawa 1975), „Nowe Książki”, nr 20, 1975, s. 67-68.
112. (rec.) B. Wizimirska, *Bangladesz – trudna niepodległość*, Warszawa 1974, „Mówią Wieki”, z. III, 1975, s. 37.

1976

113. *Od Bengalii do Bangladeszu*, KiW, Warszawa 1976, 281 s.
114. *Portugalczyki w Azji, XV-XX wiek*, Ossolineum, Wrocław 1976, 201 s.
115. *Filozofia indyjska filozofią układu zrównoważonego?*, „Studia Filozoficzne”, nr X-XI, 1976, s. 143-155.
116. *Indian Philosophy as the Philosophy of an Equilibrium System*, „Dialectics and Humanism”, t. III-IV, 1976, s. 233-243.
117. *Ruchy „chłopskie” w społeczeństwie kastowym: Malabar w XIX w.*, w: *Chłoptwo w życiu politycznym Trzeciego Świata*, red. T. Łepkowski, Ossolineum, Wrocław 1976, s. 41-51.
118. *Kultura Ameryki Łacińskiej*, „Kwartalnik Historyczny”, t. LXXXIII, z. 1, 1976, s. 242.
119. *Czy król Aśoka był dobry*, „Mówią Wieki”, z. III, 1976, s. 19-23.
120. *O historię człowieka*, „Kultura”, nr 11, 14 III 1976, s. 5.
121. *Młodzież wobec historii*, „Nowy Medyk”, nr XII, 16-30 VI 1976, s. 14.
122. (rec.) *Imperium zrodzone z oceanów* (M. Małowist, *Konkwistadorzy portugalscy*, Warszawa 1976), „Nowe Książki”, nr 24, 1976, s. 28-29.
123. (rec.) J. Auboyer, *Sztuka Indii*, Warszawa 1975, „Mówią Wieki”, z. III, 1976, s. 37.
124. (rec.) B. Mrozek, *Indie, Pakistan, Bangladesz*, Warszawa 1976, „Mówią Wieki”, z. XI, 1976, s. 38-39.
125. (rec.) R. Dobrzyński, *Błękitne imperium gen. Franco*, Warszawa 1975, „Mówią Wieki”, z. XI, 1976, s. 39.
126. (rec.) M. de Unamuno, *Pokój wśród wojny*, Kraków 1975, „Mówią Wieki”, z. XII, 1976, s. 38.

1977

127. *Od Imperium Wielkiego Mogola do Imperium Brytyjskiego*, „Kontynenty”, nr 1, 1977, s. 26-29.
128. *Siła tradycji*, „Polityka”, nr 21, 1977, s. 1, 13.
129. (rec.) G. Bidwell, *Zdobycy Indii Robert Clive*, Katowice 1976, „Przegląd Orientalistyczny”, nr 1 (101), 1977, s. 57-58.
130. (rec.) *Złocisty kaczan kukurydzy* (M. Leon-Portilla, *Dawni Meksykanie*, Kraków 1976), „Nowe Książki”, nr 6, 1977, s. 29-30.
131. (rec.) E. Toczek, *Władza i społeczeństwo w kolonialnych Indiach*, Wrocław 1977, „Kultura”, nr 16, 17 IV 1977, s. 12.

1978

132. *Orientalność polska*, w: *Sąsiedzi i inni*, red. A. Garlicki, Czytelnik, Warszawa 1978, s. 76-93.
133. *Orient, Wschód i kompleks Zachodu*, „Kontynenty”, nr 4, 1978, s. 6-13.
134. (rec.) *Kto zna rozwiązanie szarady?* (J. Chociłowski, *Indyjska szarada*, Warszawa 1977), „Kontynenty”, nr 4, 1978, s. 40-41.
135. (rec.) *Pięciu kontra kontynent (Dzieje Ameryki Łacińskiej. Od schyłku epoki kolonialnej do czasów współczesnych, t. 1: 1750-1870/1880*, red. T. Łepkowski, Warszawa 1977), „Nowe Książki”, nr 7, 1978, s. 51-53.
136. (rec.) *Spazmy modne?* (A. Toffler, *Ekospazm*, Warszawa 1977), „Nowe Książki”, nr 8, 1978, s. 57-58.
137. (rec.) *Sto dni rewolucji* (M. Kula, *Rewolucja 1933 roku na Kubie*, Wrocław 1978), „Nowe Książki”, nr 13, 1978, s. 30-31.
138. (rec.) *Gospodarka Ameryki Łacińskiej* (A. Maryański, Z. Szot, *Geografia ekonomiczna Ameryki Łacińskiej*, Warszawa 1977), „Nowe Książki”, nr 17, 1978, s. 16-17.
139. (rec.) *Zrozumieć Indie* (R. Piekarowicz, *Zrozumieć Indie*, Warszawa 1977), „Przegląd Orientalistyczny”, nr 1 (105), 1978, s. 61-65.
140. (rec.) *Estudios Latinoamericanos*, t. 1-3, „Acta Poloniae Historica”, t. XXXVII, 1978, s. 272-277.
141. (rec.) *Dzieje Ameryki Łacińskiej. Od schyłku epoki kolonialnej do czasów współczesnych, t. 1: 1750-1870/1880*, red. T. Łepkowski, Warszawa 1977, „Przegląd Historyczny”, t. LXIX, z. 4, 1978, s. 732-737.
142. (rec.) *Narodziny Kontynentu*, „Kontynenty” nr 3, 1978, s. 39.

1979

143. *La Cátedra de Iberística de la Universidad de Varsovia*, „El Libro Español” 1979, nr 260, s. 428-429.
144. *Istoričeskije aspikty razvitija v stranach “Tretiego Mira”*, materiał powielany na posiedzenie Wielostronnej Komisji Współpracy Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych Ekonomia i Polityka Krajów Rozwijających się, Warszawa maj 1979, 29 s.
145. *Nasze hiszpańskie kompleksy*, „Polityka”, nr 21, 26 V 1979, s. 15.
146. *Zależność i kultura*, „Polityka”, nr 49, 8 XII 1979, s. 15.
147. *W trzecim wymiarze*, „Literatura”, nr 42, 18 X 1979, s. 11.
148. *Kastowość, harmonia i prawo do szczęścia*, „Literatura”, nr 44, 1 XI 1979, s. 11.
149. *Wojsko gra o przyszłość*, „Literatura”, nr 46, 15 XI 1979, s. 11.
150. *Ekspansja trwa*, „Literatura”, nr 48, 29 XI 1979, s. 11.
151. *Bez pracy nie ma...*, „Literatura”, nr 50, 13 XII 1979, s. 11.
152. (rec.) *Stres środowiskowy i przyszłość ludzkości* (E. S. Eckholm, *Ziemia, którą tracimy. Stres środowiskowy a perspektywy wyżywienia świata*, Warszawa 1978), „Nowe Książki”, nr 15, 1979, s. 73-74.
153. (rec.) J. Chociłowski, *Siedem spotkań z Azją*, Warszawa 1978, „Przegląd Orientalistyczny”, nr 3 (111), 1979, s. 320-321.
154. (rec.) *Co się stało w Iranie?* (W. Giełżyński, *Rewolucja w imię Allacha*, Warszawa 1979), „Nowe Książki”, nr 16, 1979, s. 48-49.
155. (rec.) *W Hiszpanii: happy end?* (G. Jaszucki, *Hiszpański happy end*, Warszawa 1979), „Kultura”, nr 45, 11 XI 1979, s. 4-5.
156. (rec.) *Oczekiwanie na Asiokę* (S. Bratkowski, *Skąd przychodzimy?*, Warszawa 1978), „Kultura”, nr 33, 19 VIII 1979, s. 7, 9.

157. (rec.) *Birma w cieniu tysięcy pagód* (M. Warneńska, *Kraj tysięcy pagód*, Warszawa 1979), „Kontynenty” nr 12, 1979, s. 41.

1980

158. *Historia Indii*, Ossolineum, Wrocław 1980, 854 s.
wyd. 2, Wrocław 1985, 854 s.
wyd. 3 zmienione, Ossolineum, Wrocław 2003, 736 s.
159. *Indie jako społeczeństwo stacjonarne (okres przedkolonialny)*, „Przegląd Orientalistyczny”, nr 3 (115), 1980, s. 221-232.
160. *Indie jako społeczeństwo zacofane (okres kolonialny)*, „Przegląd Orientalistyczny”, nr 4 (116), 1980, s. 307-317.
161. *Aspekty historyczne rozwoju w krajach „Trzeciego Świata”*, „Przegląd Historyczny”, t. LXXI, z. 4, 1980, s. 727-752.
162. *Co nam daje historia?*, „Radar”, nr 6, 1980, s. 4-5.
163. *1757 – nie zrealizowany scenariusz*, „Literatura”, nr 1, 3 I 1980, 1 s. 11.
164. *Nasza powszechna*, „Literatura”, nr 3, 17 I 1980, s. 11.
165. *Nowe pytania*, „Literatura”, nr 5, 31 I 1980, s. 11.
166. *Czy można było?*, „Literatura”, nr 7, 14 II 1980, s. 11.
167. *Pochwała polonocentryzmu*, „Literatura”, nr 9, 28 II 1980, s. 11.
168. *W kolejce do rewolucji*, „Literatura”, nr 11, 13 III 1980, s. 11.
169. *Poezja i zacofanie*, „Literatura”, nr 13, 27 III 1980, s. 11.
170. *Potrzeba historii*, „Literatura”, nr 15, 10 IV 1980, s. 11.
171. *Ex Oriente*, „Literatura”, nr 17, 24 IV 1980, s. 11.
172. *Szczepionka antykolonialna*, „Literatura”, nr 19, 8 V 1980, s. 11.
173. *Wieczne Indie*, „Literatura”, nr 21, 25 V 1980, s. 11.
174. *Marnotrawcy*, „Literatura”, nr 23, 5 VI 1980, s. 11.
175. *Smak zacofania*, „Literatura”, nr 25, 19 VI 1980, s. 11.
176. *My i oni*, „Literatura”, nr 27, 3 VII 1980, s. 11.
177. *Zamiast wzrostu*, „Literatura”, nr 29, 17 VII 1980, s. 11.
178. *Próba interpretacji*, „Literatura”, nr 31, 31 VII 1980, s. 11.
179. *Zmasakrowana ziemia*, „Literatura”, nr 33, 14 VIII 1980, s. 11.
180. *Zróbmy coś!*, „Literatura”, nr 35, 28 VIII 1980, s. 11.
181. *Historia: sposób bycia*, „Literatura”, nr 37, 11 IX 1980, s. 11.
182. *Fragment całości*, „Literatura”, nr 39, 25 IX 1980, s. 11.
183. *Na skrzyżowaniu*, „Literatura”, nr 41, 9 X 1980, s. 11.
184. *Rozliczanie*, „Literatura”, nr 43, 23 X 1980, s. 11.
185. *Poczucie zbledności*, „Literatura”, nr 45, 6 XI 1980, s. 11.
186. *Koniec postępu*, „Literatura”, nr 47, 20 XI 1980, s. 11.
187. *Naród szlachetny*, „Literatura”, nr 49, 4 XII 1980, s. 11.
188. (rec.) S. Chaunu, *Conquête et exploitation des nouveaux mondes (XVIe siècle)*, Nouvelle Clio 26 bis, Paris 1977, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. XLI, 1980, s. 237-243.
189. (rec.) G. Parker, *Philipp II*, Boston 1978, „Przegląd Historyczny”, t. LXXI, z. 1, 1980, s. 154-156.
190. (rec.) *Expansion and Reaction*, red. H. Wesseling, Leiden 1978, „Przegląd Historyczny”, t. LXXI, z. 2, 1980, s. 836-839.
191. (rec.) *Narodziny zależności (Dzieje Ameryki Łacińskiej. Od schyłku epoki kolonialnej do czasów współczesnych, t. II: 1870/1880-1929*, Warszawa 1979), „Kontynenty”, nr 2, 1980, s. 39.

1981

192. *Demokracja – tu i teraz*, „Radar”, nr 2, 1981, s. 3-4.
193. *Wyzwanie historii*, „Literatura”, nr 1, 1 I 1981, s. 11.
194. *Dzieje powstań naszych*, „Literatura”, nr 3, 15 I 1981, s. 11.
195. *Realizacja marzeń*, „Literatura”, nr 5, 29 I 1981, s. 11.
196. *Zerwany kontakt*, „Literatura”, nr 7, 12 II 1981, s. 11.
197. *Nasza ostatnia szansa*, „Literatura”, nr 9, 26 II 1981, s. 11.
198. *W perspektywie marca*, „Literatura”, nr 11, 12 III 1981, s. 11.
199. *Hiszpańska lekcja*, „Literatura”, nr 13, 26 III 1981, s. 11.
200. *Dwie drogi*, „Literatura”, nr 15, 9 IV 1981, s. 11.
201. *Obrona tożsamości*, „Literatura”, nr 17, 23 IV 1981, s. 11.
202. *Kilka ciężkich chmur*, „Literatura”, nr 19, 7 V 1981, s. 11.
203. *Targowica*, „Literatura”, nr 21, 21 V 1981, s. 11.
204. *Sprawa polska*, „Literatura”, nr 23, 4 VI 1981, s. 11.
205. *Siła oporu*, „Literatura”, nr 25, 15 VI 1981, s. 11.
206. *Siła nadziei*, „Literatura”, nr 27, 29 VI 1981, s. 11.
207. *Kalendarz polski*, „Literatura”, nr 29, 16 VII 1981, s. 11.
208. *Zamulanie*, „Literatura”, nr 31, 30 VII 1981, s. 11.
209. *Nie czekać*, „Literatura”, nr 33, 13 VIII 1981, s. 11.
210. *Diabelska alternatywa*, „Literatura”, nr 35, 27 VIII 1981, s. 11.
211. *Czterdzieści osiem*, „Literatura”, nr 38, 17 IX 1981, s. 11.
212. *Sen bramina*, „Literatura”, nr 40, 1 X 1981, s. 11.
213. *Z przekonania*, „Literatura”, nr 42, 15 X 1981, s. 11.
214. *Utopia*, „Literatura”, nr 44, 29 X 1981, s. 8.
215. *Przeżyć razem*, „Literatura”, nr 46, 12 XI 1981, s. 11.
216. *Dwuznaczność pomocy*, „Literatura”, nr 48, 26 XI 1981, s. 11.
217. *Wnioski z doświadczeń*, „Literatura”, nr 50, 10 XII 1981, s. 11.
218. (rec.) *Druga Ojczyzna* (M. Kula, *Polonia brazylijska*, Warszawa 1981), „Nowe Książki”, nr 20, 31 X 1981, s. 33-35.
219. (rec.) *History and Underdevelopment. Essays on Underdevelopment and European Expansion in Asia and Africa*, red. L. Blussé, H. L. Wesseling, G. D. Winus, Leyden 1980, „Przegląd Historyczny”, t. LXXII, z. 4, 1981, s. 794-795.
220. (rec.) W. Hansen, *Pawi tron. Dramat Indii Wielkich Mogolów*, Warszawa 1980, s. 458, „Przegląd Historyczny”, t. LXXII, z. 4, 1981, s. 795-797.

1982

221. *Cultural Determinants of the Formation of State Consciousness in India*, w: *Social Progress and Political Struggle in Asia*, Prague 1982, s. 172-186.
222. *Nacionalismos y regionalismos espanoles vistos por los polacos en el siglo XIX*, w: *Nationalisme et littérature en Espagne et en Amérique Latine au XIXe siècle*, red. C. Dumas, Lille 1982, s. 135-150.
223. *Obecność historii*, w: *Azja*, t. I, KAW, Warszawa 1982, s. 48-69.
224. (anon.) *Polska mej nadziei*, „Myśl Niezależna”, nr 3, luty 1982, s. 3-4; reprodukcja w: *Wyraz na ustach zapomniany*, s. 194-195.
225. (anon.) *Gdyby jutro rząd Wałęsy*, „Myśl Niezależna”, nr 5, marzec 1982, s. 1; reprodukcja w: *Wyraz na ustach zapomniany*, s. 195-196.

226. (anon.) *Wieś spokojna, niewesoła (Z notatnika korespondenta wojennego)*, „Myśl Niezależna”, nr 9, lipiec 1982, s. 9.
227. (anon.) *Po wakacjach? (Z notatnika korespondenta wojennego)*, „Myśl Niezależna”, nr 10, sierpień 1982, s. 10.
228. (anon.) *CDN, (Z notatnika korespondenta wojennego)*, „Myśl Niezależna”, nr 11, wrzesień 1982, s. 10.
229. (anon.) *Nasze będzie zwycięstwo, (Z notatnika korespondenta wojennego)*, „Myśl Niezależna”, nr 13, listopad 1982, s. 9.
230. (anon.), *Schodzę do sutereny*, „Myśl Niezależna”, nr 14, grudzień 1982, s. 9-10.
231. (rec.) I. Ray, *Of Trade and Traders in Seventeenth Century India: An Unpublished French Memory by George Roques*, Calcutta 1979, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych” 1981 [wyd. 1982], t. XLIII, s. 170-171.
232. (rec.) *Początki imperium* (K. Dziewanowski, *Brzemień białego człowieka*, t. I, Warszawa 1981), „Mówią Wieki”, z. IV, 1982, s. 36-38.

1983

233. *Drogi do Indii*, KAW, Warszawa 1983, 176 s.
234. *Historia Półwyspu Iberyjskiego*, cz. 1: *Od czasów prehistorycznych do nowożytności*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1983, 163 s.
235. *L'Asie et l'Europe pendant les XVIIe-XIXe siècles. Formation de l'état arriéré et confrontation des systèmes des valeurs*, w: *L'histoire à Nice*, t. III, Nice 1983, s. 217-229.
236. (Felix de Resz ps.), *O orientacjach bez mitologii*, „Myśl Niezależna”, nr 5 (19), maj 1983, s. 18-20.
237. (anon.), *Donos na przedsiębiorców (Widziane z sutereny)*, „Myśl Niezależna”, nr 1 (15), styczeń 1983, s. 15-16.
238. (anon.), *Droga do zwycięstwa (Widziane z sutereny)*, „Myśl Niezależna”, nr 4 (18), kwiecień 1983, s. 6.
239. (anon.), *Wariant wytrwania (Widziane z sutereny)*, „Myśl Niezależna”, nr 5 (19), maj 1983, s. 20.
240. (rec.) *Europejska ekspansja i Imperium* (A. Lubbe, *Imperium europejskie? Ekspansja Europy a powstanie gospodarki światowej*, Warszawa 1982), „Przegląd Historyczny”, t. LXXIV, z. 4, 1983, s. 749-757.
241. (rec.) J. Pertek, *Polacy na morzach i oceanach*, t. 1: *Do roku 1795*, Poznań 1981, „Mówią Wieki”, z. III, 1983, s. 39.

1984

242. (Jan Rokicki, ps.), *Hiszpańskie Komisje Robotnicze*, Wega, Warszawa 1984, 26 s.
243. *Contact and Transformation. The European Precolonial Expansion in the Indian Ocean World-System in the 16th-17th Centuries*, „Itinerario”, t. VIII, z. 2, 1984, Leiden, s. 45-58.
244. *Polish Orientalness*, „Acta Poloniae Historica”, t. XLIX, 1984, s. 67-103.
245. *Overwhelming and Exchange: Forms of Contact in the Portuguese Expansion in the Indian Ocean World-System during the Sixteenth*, w: *Second International Conference of Indian Ocean Studies*, t. G, *Portuguese in the Indian Ocean Region*, Perth W.A., Perth, 1984.

246. (wprowadzenie do dyskusji) *Ile jest światów na naszym globie?*, w: *Dialogi o Trzecim Świecie*, t. I, red. Z. Dobrška i in., Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1984, s. 19-25.
247. (Felix de Resz, ps.), *Otrzeźwienie*, „Myśl Niezależna”, nr 2, 1984, s. 16-17.
248. (Felix de Resz, ps.), *Wódka i sowietyzacja*, „Myśl Niezależna”, nr 3, 1984, s. 21-22.
249. *Ruch Trzeźwości im. Św. Maksymiliana Kolbego i sprawa Otrzeźwienia Narodu /stan rzeczy, perspektywy i propozycje/*, Kuria Metropolitalna Warszawska, Warszawa 1984, 18 s.
250. *Moment otrzeźwienia*, „Przegląd Powszechny”, nr 7-8, 1984, s. 157-170.
251. *W sprawie felietonu Piotra Wojciechowskiego „Mam wylać?”*, „Przegląd Katolicki”, 23 IX 1984, s. 14.
252. (rec.) J. Tuczyński, *Motywy indyjskie w literaturze polskiej*, Warszawa 1981, „Acta Poloniae Historica”, t. L, 1984, s. 274-277.
253. (rec.) F. Lopes, *Kroniki królewskie*, wyd. J. Klave, PIW, Warszawa 1983, „Przegląd Historyczny” LXXV, 1984, 3, s. 361-362.
254. (rec.) L.F. Barreto, *Descobrimentos e Renascimento. Formas de ser e pensar no séculos XVI*, Casa de Moeda, Lisboa 1983, „Przegląd Historyczny” LXXV, 1984, 3, s. 362-363.

1985

255. *The Stationary System in Kerala*, „Hemispheres. Studies on Cultures and Societies”, Contributions 1984 [wyd. 1985], Ossolineum, Wrocław 1985, s. 7-40.
256. *Frühe Indienreise als Quelle der Kulturgeschichte*, „Studia Maritima”, t. IV, 1985, s. 7-22.
257. *Early Travels to India: The Portuguese in Contact with the Alien Reality*, w: *IV Seminário Internacional de História Indo-Portuguesa*, Instituto de Investigação Científica e Tropical, Lisboa 1985, s. 1-14.
258. (wprowadzenie do dyskusji) „Czy Trzeci Świat jest przeludniony?”, w: *Dialogi o Trzecim Świecie*, t. II, red. B. Stefański, WGiSR UW, Warszawa 1985, s. 43-45, 50-51, 54, 66.
259. *Historyczne aspekty otrzeźwienia*, „Trzeźwymi Bądźcie”, Zakroczym 1985.
260. (rec.) C. A. Alvares, *Homo Faber. Technology and Culture in India, China and the West from 1500 to the Present Day*, The Hague 1980, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. XLV, 1984 [wyd. 1985], s. 133-135.
261. (rec.) A. Attman, *The Bullion Flow between Europe and the East 1000-1750*, Göteborg 1981, „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, t. XLV, 1984 [wyd. 1985], s. 225-226.
262. (rec.) B. Bennassar i inni, *Origenes del atraso español*, Barcelona 1985, „Przegląd Historyczny”, t. LXXIX, z. 1, 1985, s. 183-184.

1986

263. *Od ekspansji do dominacji. Próba teorii kolonializmu*, Czytelnik, Warszawa 1986, 303 s.
264. (współautorzy: M. Tymowski i J. Holzer), *Historia Polski*, wyd. 1, Editions Spotkania, Paris 1986, 369 s.

[autorstwo: wstęp, rozdziały VI-XI]

Toż:

(podziemny reprint wyd. 1), NN, NN 1986, 369 s.

(podziemny reprint wyd. 1), WSW Medium, Lublin 1987, 368 s.
wyd. 2, Editions Spotkania, Paris 1987, 367 s.

(podziemny reprint wyd. 1), I. W. Aspekt, Wrocław 1988, 368 s.

wyd. 3 uzupełnione, Editions Spotkania, Warszawa 1990, 376 s.

wyd. 4, Editions Spotkania, Warszawa 1990, 377 s.

wyd. 5, Editions Spotkania, Warszawa, 1991, 377 s.

Toż:

Istorija na Polsha, przekład W. Dejanowa, B. Obretenow, V. Trnovo 1998, 551 s.

265. *Więź narodowa a przynależność cywilizacyjna: przypadki, prawidłowości i złudzenia*, „Przegląd Powszechny”, nr 5, 1986, s. 169-181.
266. *Pepper Gardens and Market in Precolonial Malabar*, „Moyen Orient & Océan Indien XVIe-XIXe”, nr 3, 1986, s. 1-36.
Toż: w: *Spices in the Indian Ocean World. An Expanding World 11*, red. M. N. Pearson, Variorum Reprint, London 1997.
267. *Hiszpania w polskiej mitologii narodowej*, „Przegląd Powszechny”, nr 10, 1986, s. 36-49.
268. (wprowadzenie do dyskusji) *Przestrzeń między cywilizacjami i sposoby jej pokonania*, w: *Dialogi o Trzecim Świecie*, t. III, red. B. Stefański, Warszawa 1986, s. 52-54, 63-66.
269. *South Asian Studies and South Asian library resources in Poland*, w: *South Asian Studies*, red. A. Gaur, British Library, London 1986, s. 309-316.
270. *Rządy wojskowe w „Trzecim Świecie”*, w: *Pamiętnik XIII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich*, red. H. Izdebski, Ossolineum, Wrocław 1986, s. 113-118.
271. (Jan Oskar, ps.), *Otrzeźwienie nadzieją naszych dzieci*, „Nasze Dziecko”, nr 5, 1986, s. 9.
272. *Perspektywa parafialna Ruchu Trzeźwości (refleksje laika)*, „Trzeźwymi Bądźcie”, nr 4, Zakroczym 1986.
273. (Podsumowanie dyskusji), *Dyskusja panelowa na Jasnej Górze w sali im Jana Pawła II podczas V Krajowej Pielgrzymki Apostolstwa Trzeźwości (14 czerwca 1986 r.)*, „Trzeźwymi Bądźcie”, nr 4, 1986, s. 24-25.

1987

274. *La idea de “Una España”: El mito del pensamiento conservador español en la mitad del siglo XIX*, w: *Les myths et leur expression au XIXe siècle dans le monde hispanique et ibéro-américain*, red. C. Dumas, Presses Universitaires de Lille, Lille 1987, s. 81-90.
275. *Orientalizm. Idea kształtująca rzeczywistość*, „Przegląd Orientalistyczny”, nr 1-4 (141-144), 1985, s. 9-29.
276. *Zagrożenia polskości*, w: *Nurty życia społecznego. Studium Kultury Chrześcijańskiej*, Kościół św. Trójcy w Warszawie, Warszawa 1987, s. 82-91.
277. *Oczekiwanie jest formą czuwania*, „Przegląd Powszechny”, nr 4, 1987, s. 70-72.
278. (red. przekładu) J. G. da Silva, *Historia morska Portugalczyków*, Wydawnictwo Morskie, Gdańsk 1987, 636 s.

1988

279. *Continuité et rupture dans la mythologie nationale polonaise: Le cas de l'Espagne*, w: *Continuités et ruptures dans l'histoire et la littérature*, Champion-Slatkine, Paris-Genève 1988, s. 167-176.
280. *L'Espagne comme un modele positif et negatif des Polonais au XIXe siècle: Continuité et discontinuité dans la mythologie nationale polonaise*, „Acta Poloniae Historica”, t. LVIII, 1988, s. 51-79.
281. *España en la mitología nacional polaca*, w: *Estudios Hispánicos I*, red. T. Eminowicz, P. Sawicki, J. Sławomirski, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1988, s. 37-48.
282. *Naród polski i jego historia jako motyw kaznodziejski*, „Biuletyn Informacyjny ATK”, nr 5, 1988, s.16-18.
283. *Czyje urojenia?*, „Przegląd Tygodniowy”, nr 20, 20 maja 1988.
284. (rec.) B. Benassar ed., *Origenes del atraso económico español*, Barcelona 1985, „Przegląd Historyczny”, t. LXXIX, z. 1, 1988, s. 183-184.
285. (rec.) A. Manikowski, *Społeczeństwo elitarnej konsumpcji. Przedsiębiorstwo arystokratyczne Lorenzo Strozzi*, Warszawa 1987, „Przegląd Powszechny”, nr 4, 1988, s. 39-141.
286. (rec.) *To samo inaczej*, „Przegląd Powszechny”, nr 5, 1988, s. 280-290.
287. (rec.) *Rozbójnicy, piraci i awanturnicy w ekspansji europejskiej* (I. Możejko, *Rozbójnicy Oceanu Indyjskiego*, Łódź 1986), „Mówią Wieki”, z. VI, 1988, s. 36-39.

1989

288. *Ocean Indyjski jako problem*, „Przegląd Historyczny”, t. LXXX, z. 4, 1989, s. 651-671.
289. *Tradycja, modernizacja i kształtowanie się świadomości państwowej w Indiach*, w: *Narody. Jak powstawały i jak wybijały się na niepodległość?*, PWN, Warszawa 1989, s. 375-387.
290. *La cuestión polaca en la política del gabinete de Miraflores en el año 1863*, „Cuadernos de Historia Contemporánea”, nr 11, 1989, s. 45-71.
291. *The New European World Overseas: The Space of Contact and Limits of Cognition*, „Acta Poloniae Historica”, t. LX, 1989, s. 33-50.
292. *Ku nieuchronnemu starciu? Idea konfliktu Hiszpanii w rzeczywistości II Republiki*, w: *Hiszpania II Republiki. Polityka i literatura*, red. P. Sawicki, Wrocław 1989, s. 5-11.
293. (rec.) *Myślenie o Europie* [E. Morin, *Penser l'Europe*, Paris 1987], „Przegląd Powszechny”, nr 3, 1989, s. 412-417.
294. (rec.) *Les Confins de l'Ancienne Pologne. Ukraine. Lituanie. Biélorussie XVIe-XXe siècles*, Lille 1988; *Między Polską etniczną a historyczną*, Wrocław 1988, „Przegląd Powszechny”, nr 3, 1989, s. 49-452.

1990

295. *Nouvelles et marchandises: La perspective polonaise des Découvertes portugaises au XVIe siècle*, w: *La Découverte, le Portugal et l'Europe*, red. J. Aubin, Fondation Calouste Gulbenkian, Paris 1990, s. 331-345.
296. *“El Extranjero” en Espagne au temps de la première guerre carliste: l'expérience d'une dissonance dans un conflit minoritaire*, w: *Minorités et marginalités en Espagne*

- et en Amérique Latine au XIXe siècle*, red. C. Dumas i J. Covo, Presses Universitaires de Lille, Lille 1990, s. 59-71.
297. *España y relaciones polaco-españolas en la historiografía polaca del siglo XX*, w: *La science historique polonaise dans l'historiographie mondiale*, red. M. Leczyk, Warszawa 1990, s. 315-336.
298. *Feudal Systems in Asia. Stationary Societies of the Pre-colonial India: Feudal or Asiatic*, w: *17e Congrès International des Sciences Historiques*, t. I, *Grands Thèmes. Méthodologie. Sections chronologiques 1. Rapports et abrégés*, CISH, Madrid 1990, s. 260-261.
299. *Periphery and Backwardness: An Essay in the Interpretation of Colonialism*, w: *17e Congrès International des Sciences Historiques*, t. II, *Sections chronologiques 2. Organismes affiliés. Commissions internes. Tables rondes. Rapports et abrégés*, CISH, Madrid 1990, s. 576-577.
300. *Hiszpania – przykład czy wyzwanie?*, „Przegląd Powszechny”, nr 1, 1990, s. 92-104.
301. *Szukając chrześcijan w Kerali*, „Przegląd Powszechny”, nr 12, 1990, s. 409-430.
302. *Czy historia ma jeszcze sens*, „Arka”, nr 29, 1990, s. 36-37.
303. *Polska granicą Europy*, „Przegląd Powszechny”, nr 7-8, 1990, s. 9-16.
304. *Polonia, confines de Europa*, „Nueva Revista”, Noviembre 1990, s. 12-17.
305. (rec.) J. Tazbir, *Polskie przedmurze chrześcijańskiej Europy. Mity a rzeczywistość historyczna*, Warszawa 1987, „Cuadernos de Historia Moderna”, nr 10, 1990, s. 218-220.
306. (rec.) *Polskość, bezsilność, brudne plamy*, „Przegląd Powszechny”, nr 2, 1990, s. 285-196.

1991

307. *Polacy i Europa końca XX wieku*, „Krytyka”, nr 34-35, 1991, s. 62-72.
Toż: (reedycja tekstu z 1991) w: *Polskie wizje Europy w XIX i XX wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2004, s. 240-250;
Toż: *Die Polen und Europa am Ende des 20. Jahrhunderts*, w: *Polen denkt Europa. Politische Texte aus zwei Jahrhunderten*, red. S. O. Loew, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main 2004, s. 317-333.
Toż: *Les Polonais fin du XXe siècle. Limites de la liberté, frontière de l'Europe* (niedrukowany tekst z 1990 roku, na uw.academia.edu/jk)
308. *Libertad, propiedad y poder del estado en el centro y oriente de la Europa moderna*, w: *Estructuras y formas del poder en la historia*, Ediciones Universidad de Salamanca, Salamanca 1991, s. 89-103.
309. *Świat Oceanu Indyjskiego*, w: *Europa i świat w początkach epoki nowożytnej*, cz. I: *Spółczesność, kultura, ekspansja*, red. A. Mączak, Wiedza Powszechna, Warszawa 1991, s. 360-387.
310. *Polish Women between Romantic Stereotype and Totalitarian Reality*, w: *Cross-Currents: East-West Dialogues on Women and Work*, Indiana University, Bloomington 1991, s. 17-22.
311. *Hiszpania 1814-1844. Koniec „Starego Ładu” i początki zacofania*, w: *Europa i świat w epoce restauracji, romantyzmu i rewolucji*, t. 1, red. W. Zajewski, Wiedza Powszechna, Warszawa 1991, s. 365-398.
312. *Asian Merchants and European Expansion: Malabar Pepper Trade Routes in the Indian Ocean World-System in the Sixteenth Century*, w: *Asian Trade Routes. Continental and maritime*, red. K. R. Haellquist, Routledge, London 1991, s. 78-86, 262-264.

313. (red. i wstęp) *La obra de Joachim Lelewel, "Paralelo historico entre Espana y Polonia en los siglos XVI, XVII y XVIII" (1831)*, „Hispania. Revista Española de Historia”, t. LI, 1991, s. 695-734.
314. *Política exterior de Polonia*, w: *Estudios Internacionales Año 1991*, Madrid 1991, s. 95-103.
315. *Del levantamiento popular a la insurrección nacional. Experiencia polaca a finales del Antiguo Régimen*, w: *El Dos de Mayo y sus Precedentes*, red. L. M. Enciso, Consorcio para la Organizacion de Madrid, Capital Europea de la Cultura, Madrid 1992, s. 171-178.
316. *Polonia fue la casa comun de los polacos y los judíos*, „Revista Diplomática”, Octubre 1991, s. 12-13.
317. *Polacy i Europa końca XX wieku*, „Gazeta Wyborcza”, nr 87, 13-14 IV 1991, s. 9.

1992

318. *In the "Heart of Darkness": An Attempt to Interpret Colonialism as a New Transformation of a Backward Social System*, „Hemispheres. Studies on Cultures and Societies”, nr 7, 1992, s. 43-52.
319. *Situation, Colonialism, Backwardness. On the Possibilities of Comparative Studies of Eastern Europe and Latin America*, „Estudios Latinoamericanos”, t. I, z. 14, 1992, s. 81-85.
320. *Periphery and Backwardness: An Essay in the Interpretation of Colonialism*, w: *17e Congrès International des Sciences Historiques (1990)*, t. II, Madrid 1992, s. 771-779.
321. *Feudal Systems in Asia. Stationary Societies of the Pre-colonial India: Feudal or Asiatic*, w: *17e Congrès International des Sciences Historiques (1990)*, t. I, Madrid 1992, s. 70-77.
322. *Libertad y solidaridad. Experiencia del fin de una situación totalitaria*, „Atlántida”, nr 10, 1992, s. 215-223.
323. *Madrid y Varsovia para la seguridad de la Europa futura*, „Revista Diplomática”, nr 14, 1992, s. 24-25.

1993

324. *La Polonia de hoy y su destino europeo*, Excmo Ayuntamiento de Torreveja, Torreveja 1993, 53 s.
325. *Silk Road, Silk Dress and Silk Way of Life. Between Oriental Trade and Western Culture*, w: *La seta in Europa sec. XIII-XX*, Le Monnier, Prato 1993, s. 901-908.
326. *Cambios en Polonia: transición y transformación*, „Cuadernos de Historia Contemporánea”, nr 15, 1993, s. 129-155.
327. *Lo que Europa del Este espera de la CE*, „El Mundo”, 21 VI 1993, s. 18.

1994

328. *Lo fantástico, imaginado y engañoso en los primeros relatos de los Descubrimientos*, w: *Actas del IX Simposio de la sociedad española de literatura general y comparada*, t. II: *La Parodia. El Viaje Imaginario*, Universidad de Zaragoza, Zaragoza 1994, s. 407-419.

329. *Rząd hiszpański wobec powstania styczniowego*, „Przegląd Historyczny”, t. LXXXV, z. 4, 1994, s. 415-432.
330. *Polonia, camino de la OTAN*, „Revista Diplomática”, nr 23, 1994, s. 56-57.
331. *Polski alkoholizm i trzeźwość (1)*, w: *W trosce o trzeźwość Narodu*, red. M. Romaniuk, t. I, Warszawa 1994, s. 15-26.

1995

332. (red.) *Listy o odkryciu Ameryki*, Novus Orbis, Gdańsk 1995, XLVIII i 86 s.
333. *Wstęp*, w: *Listy o odkryciu Ameryki*, Novus Orbis, Gdańsk 1995, s. V-XLVIII.
334. *Hiszpańskie Centrum i Przejście do demokracji (cz. I)*, „Przegląd Powszechny”, nr 4, 1995, s. 54-61.
335. *Hiszpańskie Centrum i Przejście do demokracji (cz. II)*, „Przegląd Powszechny”, nr 5, 1995, s. 159-169.
336. *Yalta y el futuro de Europa*, „Política Exterior”, nr 44, 1995, s. 15-26.
337. *Marszałek Piłsudski w Genewie. Relacja Mariana Szumlakowskiego*, „Przegląd Historyczny”, t. LXXXVI, nr 1, 1995, s. 75-78.
338. (rec.) *Polskie doświadczenie Hiszpanii* [S. Sawicki, *Polacy a Hiszpanie*, Wrocław 1995], „Nowe Książki”, nr 9, 1995, s. 24.
339. (rec.) *Europa w galerii krzywych zwierciadeł* (J. Fontana, *Europa ante el espejo*, Barcelona 1994), „Przegląd Powszechny”, nr 11, 1995, s. 184-192.

1996

340. (red.) *Alvaro Velho, Relacja z wyprawy Vasco da Gamy do Indii*, Novus Orbis, Gdańsk 1996, XXV i 72 s.
341. *Wstęp*, w: *Alvaro Velho, Relacja z wyprawy Vasco da Gamy do Indii*, Novus Orbis, Gdańsk 1996, s. V-XXV.
342. *Los polacos en su historia*, w: *Relaciones entre Polonia y Argentina*, CESLA, Warszawa 1996, s. 19-40.
Toż:
Os poloneses em sua história, w: *Relações entre Polonia e Brasil. Passado e Presente*, CESLA, Warszawa 1996, s. 19-38.
Los polacos en su historia, w: *Relaciones entre Polonia y Perú*, CESLA, Warszawa 1998, s. 19-41.
Los polacos en su historia, w: *Polonia y Chile. Pasado y presente*, CESLA, Warszawa 2002, s. 23-40.
Los polacos en su historia, w: *Polonia y Colombia. Pasado y presente*, CESLA, Warszawa 2006, s. 23-40.
343. *La burguesía polaca a finales del Antiguo Régimen*, w: *La Burguesía Española en la Edad Moderna*, t. III, Valladolid 1996, s. 1169-1176.
344. *¿Hacia dónde va Rusia?*, „Política Exterior”, nr 49, 1996, s. 47-57.
345. *Polski alkoholizm i trzeźwość (2)*, w: *W trosce o trzeźwość Narodu*, red. M. Romaniuk, t. II, Warszawa 1996, s. 17-26.
346. *Polska minionych dwu stuleci (cz. I)*, „Przegląd Powszechny”, nr 5, 1996, s. 139-148.
347. *Polska minionych dwu stuleci (cz. II)*, „Przegląd Powszechny”, nr 6, 1996, s. 320-328.
348. *Confines y fronteras. El paralelo histórico a finales del siglo XX*, w: *Europa del Centro y del Este y el Mundo Hispánico*, ABRYN, Kraków, 1996, s. 13-19.
349. *La Rusia de los destinos inciertos*, „Política Exterior”, nr 53, 1996, s. 41-51.

350. *Polska-Ukraina: Dialog w strefie pogranicza*, „Przegląd Powszechny”, nr 10, 1996, s. 65-73.
351. *Święty Wojciech i chrześcijańska Europa*, „Przegląd Powszechny”, nr 7-8, 1996, s. 68-71.
352. *O czym rozmawiać z Rosją?*, „Polska w Europie”, t. XX, 1996, s. 46-47.
353. *Inny kraj, inni ludzie, inne losy*, „Rzeczpospolita”, nr 121, 25-26 maja 1996, s. III.
354. *Zagrożenia i szanse*, w: *Lekcja wyborów prezydenckich. Odpowiedzialność. Zagrożenia. Szanse*, red. E. Wnuk-Lipiński, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 1996, s. 91-92.
355. *Doświadczenie hiszpańskie w rzeczywistości polskiej*, „Polska w Europie”, t. XXI, 1996, s. 102-114.
356. (rec.) V. M. Pérez-Díaz, *Powrót społeczeństwa obywatelskiego w Hiszpanii*, Kraków 1996, „Przegląd Powszechny”, nr 11, 1996, s. 239-241.
357. (rec.) *Globalne skutki błędu Kolumba* [H. Chołaj, *Kolumb, Europa i świat*, Warszawa 1995], „Przegląd Historyczny”, t. LXXXVII, z. 3, 1996, s. 631-642.

1997

358. (współautor) *Historia Europy*, red. A. Mączak, Ossolineum, Wrocław 1997, s. 59-66, 125-132, 187-193, 277-286, 308-313, 357-366, 382-387, 439-445, 457-463, 669-680.
359. (konsultacja naukowa) *L' Histoire de l'Europe*, wyd. 2, red. F. Delouche, Hachette, Paris 1997.
Toż:
(Redaktionelle Beratung), *Das europäische Geschichtsbuch: Von den Anfängen bis heute*, Klett-Cotta Verlag, Stuttgart 1998, 2001, 2011, 2012.
360. *Dimensiones espaciales en los primeros relatos del descubrimiento*, w: *Historia, espacio e imaginario*, red. J. Covo Pilar, Presses Universitaires du Septentrion, Lille 1997, s. 259-264
361. *Russia's Route*, w: *European Space. Baltic Space. Polish Space*, t. II, red. A. Kukliński, Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1997, s. 248-256.
362. *Dantisco: Diálogo y futuro de las relaciones hispano-polacas*, „Estudios Hispánicos” t. VI, 1997, s. 29-40.
363. *Polonia en la OTAN*, „Politica Exterior”, nr 59, Septiembre/Octubre 1997, s. 59-64.
364. *Rosja i przestrzeń europejska*, w: *Problematyka przestrzeni europejskiej*, red. A. Kukliński, Oficyna Wydawnicza „Rewasz”, Warszawa 1997, s. 113-123.
365. *Polska i Hiszpania: przejście, pojednanie, zapomnienie*, „Przegląd Powszechny”, nr 1, 1997, s. 38-49.
366. *Międzymorze końca XX wieku*, „Przegląd Powszechny”, nr 10, 1997, s. 9-30.
367. *O naturze kolonializmu*, „Nauka i Przyszłość”, nr 11, 1997, s. 3, 7.
368. *Architektura bezpieczeństwa europejskiego*, (Głos w dyskusji) „Polska w Europie”, t. XXIII, 1997, s. 25-27.

1998

369. *Del Báltico al Mar Negro: “Intermarium” en la política europea*, „Política Exterior”, nr 61, 1998, s. 59-73.

370. *Del Báltico al Indico: Las nuevas fronteras hispánicas a finales del siglo XVI*, w: *Sociedades Ibéricas y el Mar a finales del siglo XVI*, t. II, Sociedad Estatal Lisboa, Madrid-Lisboa 1998, s. 385-402.
371. *Artes Liberales i perspektywy reformy edukacyjnej*, „Przegląd Powszechny”, nr 5, 1998, s. 145-160.
372. *Od Przewodniczącego Rady Naukowej CESLA*, „Ameryka Łacińska”, nr 3-4, 1998, s. 7-8.

1999

373. *Spotkania Wschodu*, Novus Orbis, Gdańsk 1999, 266 s.
374. *Ejes de integración, fronteras y divisiones de Sarmatia Europea*, w: *Felipe II (1527-1598). Europa y la Monarquía Católica*, t. I, cz. 1, red. J. Martínez Millán, Editorial Parteluz, Madrid 1999, s. 451-462.
375. *How to rebuild European Borderlands*, w: *A Balanced European Architecture. Enlargement of the European Union to Central Europe and the Mediterranean*, red. H. Elsenhans, Publisud, Leipzig 1999, s. 100-110.
376. (współautor: J. Axer), *Poland*, w: *Encyclopedia of the Renaissance*, red. P. P. Grendler, t. 5, Charles Scribner's Sons, New York 1999, s. 101-105.
377. *Czy Europa Wschodnia jest możliwa?*, „Arcana”, nr 5, 1999, s. 54-67.
378. *Historyk wobec losu człowieka*, „Przegląd Powszechny”, nr 10, 1999, s. 68-74.
379. *Rok 2010: jaka Polska, jacy Polacy?*, „Przegląd Powszechny”, nr 7-8, 1999, s. 52-60.
380. *Spotkanie i dialog międzykulturowy*, w: *Rola duszpasterstwa polonijnego w organizacji społeczeństwa lokalnego w Ameryce Łacińskiej*, red. M. Malinowski, CESLA, Warszawa 1999, s. 21-25, 41-44.
381. *Państwowy trybunał*, „Nowe Państwo” nr 4 (165) 22 I 1999, s. 19.

2000

382. (red.) *Starożytność (cz. II)*, w: *Encyklopedia historyczna świata*, t. III, Opres, Kraków 1999, 426 s.
[autorstwo: R. I, *Starożytne cywilizacje na Wschodzie*, s. 10-19; R. VI, *Indie*, s. 120-152; R. X, *Od Pacyfiku do Atlantyku*, s. 186-190]
383. (red.) *Studia polsko-hispańskie. Wiek XVIII*, OBTA, Warszawa 2000, 187 s.
[autorstwo *O Hiszpanii osiemnastego wieku w Polsce*, s. 5-11]
384. *Słowacki orientalny*, w: *Słowacki współczesny*, red. M. Troszyński, IBL, Warszawa 2000, s. 60-70.
385. *Quinientos años del encuentro civilizador: perspectiva centroeuropea*, w: *Procesos regionales en Europa Centro-Oriental y América Latina*, CESLA, Warszawa 2000, s. 24-32.
386. *Razón de ser de los estudios Polaco-Hispanos. Posibilidades y tareas de las investigaciones históricas sobre las relaciones entre Polonia y España en la época moderna y contemporánea*, „Itinerarios”, t. 3, z. 2, Warszawa 2000, s. 279-292.
387. *Antykomunizm – zapoznana przeszłość, niejasna przyszłość: Komunizm po komunizmie* red. J. Kłoczkowski, Ośrodek Myśli Politycznej, Kraków 2000, s. 197-208.
388. *Dziedzictwo kresowe we współczesnej Polsce*, „Przegląd Powszechny” nr 12, s. 301-310.
389. *Polski alkoholizm i trzeźwość. Od Drugiej do Trzeciej Rzeczypospolitej*, w: *W trosce o trzeźwość Narodu*, red. M. Romaniuk, t. III, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2000, s. 18-30.

390. *Spór o azjatycką demokrację*, „Rzeczpospolita” 11-12 III 2000
 391. *Najlepiej dzisiaj*, „Polityka” nr 53 (2278) 30 XII 2000, s. 66-67 (głos w ankiecie *Kiedy były dobre czasy?*).

2001

392. *Historia de Polonia*, Fondo de Cultura Económica, México 2001, 353 s.
 393. *Hiszpania w zwierciadle polskim*, Novus Orbis, Gdańsk 2001, 374 s.
 394. (współredakcja) *En torno a Dantisco*, OBTA i Istituto Cervantes, Warszawa 2001, 152 s.
 [autorstwo: *Introducción*, s. 7-12]
 395. (współautor: A. Dembicz) *Historia da Polonia e da Emigração polonesa no Brasil*, CESLA, Warszawa 2001, 117 s.
 [autorstwo *Polônia, identidade de um País*, s. 5-98].
 396. (red.) *Terra Marique. The cultural intercourse between the European center and periphery in modern time*, OBTA, Warszawa 2001, 184 s.
 397. (red.) Gaspar da Cruz, *Traktat o sprawach i osobliwościach Chin*, Novus Orbis, Gdańsk 2001, 161 s.
 [autorstwo: *Wstęp*, s. V-XLIV]
 398. *La imagen de España en la Europa Central*, w: *Las claves de la España del siglo XX*, t. I: *Nacionalismos e imagen de España*, Sociedad Estatal España Nuevo Milenio, Madrid 2001, s. 105-121.
 399. *Cristaos e especiaria. The Portuguese Impact on the Malabar Christian Community*, w: *The Portuguese, Indian Ocean and European Bridgeheads 1500-1800. Festschrift in Honour of Prof. K. S. Mathew*, Fundação Oriente, Tellicherry 2001, s.119-132.
 400. *In Front and Behind the Indian Mirror*, w: *Terra Marique. The Cultural Intercourse between the European Center and Periphery in Modern Time*, OBTA, Warszawa 2001, s. 126-131.
 401. *Borderlands as Spaces for the Encounter of Worlds*, w: *Terra Marique. The Cultural Intercourse between the European Center and Periphery in Modern Time*, OBTA, Warszawa 2001, s. 146-158.
 402. *Imperio y República frente a la ruptura de la cristiandad*, w: *Carlos V y la quiebra del humanismo político en Europa (1530 - 1558)*, t. I, Madrid 2001, s. 301-312.
 403. *¿Quién necesita una Europa Oriental?*, „Nueva Revista”, nr 78, 2001, s. 67- 88.
 404. *Standing at the Door. Reading Heritage and the Choice of Affiliation*, „International Cultural Centre Cracow Yearly”, nr 10, 2001, s. 13-21.
 405. *Głos w ankiecie „Białe plamy” w historiografii polskiej na progu XXI wieku*, „Arcana”, nr 6, 2001, s. 8-11.

2002

406. (red.) *Studia polsko-hiszpańskie. Wiek XIX*, OBTA, Warszawa 2002, 208 s.
 407. *Leer el Patrimonio, escoger la filiación. El caso de Polonia en la Europa del Centro o del Este*, „Pensamiento y Cultura”, nr 5, 2002, Bogota, s. 87-96.
 408. *A Country on the Eastern Borderland of Europe: An Introduction to the History of Poland*, w: *Social Change. Adaptation and Resistance*, University of Warsaw, Institute for Social Studies Press, Warszawa 2002, s. 11-17.
 409. *Hiszpański wiek XIX: zaproszenie do lektury*, w: *Studia polsko-hiszpańskie. Wiek XIX*, OBTA, Warszawa 2002, s. 5-13.

410. *Hiszpania w mitach narodowych Polaków w dobie niewoli*, w: *Studia polsko-hiszpańskie. Wiek XIX*, OBTA, Warszawa 2002, s. 163-182.
411. *Indie*, w: *Encyklopedia historyczna świata*, t. X: *Azja*, cz. 1, Opres, Kraków 2002, s. 206-242.
412. *Indie, historia do 1947*, w: *Encyklopedia Powszechna PWN*, t. XII, PWN, Warszawa 2002, s. 75-79.
413. *Stojąc w drzwiach: odczytywanie dziedzictwa i wybór przynależności*, „Międzynarodowe Centrum Kultury Kraków”, nr 10, 2002, s. 13-21.
414. *Euskadi nie tylko zielone*, w: J. Ruiz, *Mity, wierzenia i obyczaje Basków*, Oficyna Wydawnicza „Rewasz”, Pruszków 2002, s. 7-10.

2003

415. *Wprowadzenie do historii cywilizacji Wschodu i Zachodu*, Wydawnictwo Akademickie „Dialog”, Warszawa 2003, 396 s.
Toż:
(Przekład) *Uvod u istoriju civilizacije Istoka i Zapada*; przeł. Ivana Đokić-Saunderson, Služebni glasnik, Beograd 2011, 463 str.
416. *Las relaciones con el Este de Europa. España de entre dos siglos frente a los retos del Este y del Oriente*, w: *1802. España entre dos siglos. Monarquía, Estado, Nación*, Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales, Madrid 2003, s. 331-350.
417. *Prawda na rynku*, Marcin Kula, Jan Kieniewicz w rozmowie z Aleksandrem Pawlickim i Sebastianem Kawczyńskim, „Krytyka Polityczna”, nr 3, 2003, s. 142-150.
418. *Policjant świata i jego sumienie*, udział w dyskusji z Piotrem Wojciechowskim, Krzysztofem Byrskim, Wiktorem Osiatyńskim i Magdaleną Bajer, „Rzeczpospolita”, nr 244, 18-19 X 2003, s. A7-A10.
419. Głos w ankiecie *Do Unii Europejskiej?*, „Arcana”, nr 1, 2003, s. 17-20.
420. Głos w ankiecie *„Kolaboracja” i historia: spór o postawy Polaków*, „Arcana”, nr 3-4, 2003, s. 41-46.
421. *Andrzej Dembiczy – un hombre sincero*, w: *Ameryka Łacińska – rozumem i sercem. Księga Jubileuszowa z okazji 40-lecia pracy naukowej Prof. Andrzeja Dembiczy*, red. F. Rodríguez, CESLA, Warszawa, s. 41-43.
422. (rec.) *Cierniowa droga do nieśmiertelności* [S. Wolpert, *Gandhi*, Warszawa 2003], „Nowe Książki”, nr 12, 2003, s. 66-67.

2004

423. (współautorzy: M. Tymowski i J. Holzer), *Istoria Polszy*, przekład V. N. Kovalev, M. A. Korzo, M. V. Leskinen, Ves Mir, Moskwa 2004, 542 s.
424. (red.) *Studia polsko-hiszpańskie. Wiek XX*, OBTA, Warszawa 2004, 269 s.
425. *Andaluzja, Hiszpania i pogranicza cywilizacji: współczesna perspektywa historycznej konfrontacji*, w: *Cywilizacja europejska. Wykłady i eseje*, red. M. Koźmiński, Scholar i Collegium Civitas Press, Warszawa 2004, s. 79-89.
Toż:
Andaluzja, Hiszpania i pogranicza cywilizacji: współczesna perspektywa historycznej konfrontacji, w: *Cywilizacja europejska. Wykłady i eseje*, wyd. 2 rozszerzone, Wydawnictwo Instytutu Historii PAN, Warszawa 2005, s. 77-87.
(przekład) *Andaluzija, Spanija i granice civilizacija: savremena perspektiva istorijske konfrontacije*, w: *Evropska Civilizacija. Zbornika uredio Maćej Koźminjski*, Služebni glasnik, Beograd 2011, s. 73-82.

426. *Hiszpania XX wieku: konflikty i ich przewycięzanie*, w: *Studia polsko-hiszpańskie. Wiek XX*, OBTA, Warszawa 2004, s. 5-18.
427. *Z perspektywy badań nad polską obecnością w Miranda de Ebro*, w: *Studia polsko-hiszpańskie. Wiek XX*, OBTA, Warszawa 2004, s. 191-195.
428. *Spanien im polnischen Spiegel*, w: *Diktaturbewältigung und nationale Selbvergewisserung. Geschichtskulturen in Polen und Spanien im Vergleich*, red. K. Ruchniewicz, S. Troebst, Willy-Brandt-Zentrum für Deutschland-und Europastudien der Universität Wrocław, Wrocław 2004, s. 15-23.
429. *Uniwersalizm i nacjonalizm idei jedności europejskiej w XIX wieku*, w: *Europa unii i federacji. Idea jedności narodów i państw od średniowiecza do czasów współczesnych*, red. K. Ślusarek, Towarzystwo Wydawnicze "Historia Iagellonica", Kraków 2004, s. 221-230.
430. *„Rzeczpospolita łacina” (na marginesie polsko hiszpańskiego Corpus Diplomaticum)*, w: *Łacina jako język elit*, red. J. Axer, OBTA i DiG, Warszawa 2004, s. 443-445.
431. *Kościół we współczesnej Hiszpanii*, „Przegląd Powszechny”, nr 2, 2004, s. 205-219.
432. *Polskość po przejściach*, „Przegląd Powszechny”, nr 12, 2004, s. 442-460.
433. *Nasze problemy z tożsamością*, „Arcana”, nr 1-2, 2004, s. 47-52.
434. *Wallersteina świat i system*, „Arcana”, nr 6, 2004, s. 115-121.
435. *La persistencia de los condicionamientos de la comunicación dentro del espacio europeo*, „Revista Abril”, nr 74, [http://www.iespana.es/revista-arbil/\(74\)kien.htm](http://www.iespana.es/revista-arbil/(74)kien.htm).
436. *O cywilizacji hispanoamerykańskiej*, „Ameryka Łacińska. Kwartalnik Analityczno-Informacyjny”, nr 3-4, 2004, s. 5-8.
437. *Europa*, w: *Wielka Encyklopedia Polski*, t. I, Wydawnictwo Ryszard Kluszczyński, Kraków 2004, s. 305-307.
438. *Naród polski*, w: *Wielka Encyklopedia Polski*, t. II, Wydawnictwo Ryszard Kluszczyński, Kraków 2004, s. 824-825.
439. *Nasz premier, nasze państwo...*, „Europa. Tygodnik Idei”, t. 1, z. 22, 2004, s. 8-10.
440. *Imperium europejskie*, „Europa. Tygodnik Idei”, nr 25, 2004, s. 8-10.
441. *Rzeczpospolita, która przetrwała dwadzieścia lat*, „Europa. Tygodnik Idei”, nr 28, 2004, s. 6.
442. *Przyszłość Polski, Europy i świata*, „Europa. Tygodnik Idei”, nr 37, 2004, s. 5-7.
443. (rec.) *Farewell to the Empire* [O. Hnatiuk, *Pożegnanie z imperium. Ukraińskie dyskusje o tożsamości*, Lublin 2003], „The Sarmatian Review”, t. XXIV, z. 3, 2004, s. 1071-1073.
444. (rec.) R. Skowron, *Olivares, Wazowie i Bałtyk. Polska w polityce zagranicznej Hiszpanii w latach 1621-1632*, Kraków 2002, „Polski Przegląd Dyplomatyczny”, nr 3, 2004, s. 147-152.

2005

445. *El encuentro de civilizaciones y el sistema de los valores*, „Pensamiento y Cultura”, t. 8, nr 1, 2005, s. 87-100.
446. *Borderlands and Civilizational Encounter*, „Memoria y Civilización”, t. VIII, Pamplona 2005 [wyd. 2007], s. 21-49.
447. *Europa como espacio de diálogo*, „Nueva Revista”, nr 100, 2005, s. 49-58.
448. *Kariera ili izmiena: pieresecczenije intelligentom civilizacijonnych granic*, „Łogos” 2005, t. 6, nr 51, s. 272-274.
449. *La hispanística histórica en Polonia*, „Spagna Contemporánea”, nr 28, 2005, s. 228-234.

450. *Perspektywy polskiego dialogu*, w: *Jak poprawić dialog Polaków?*, red. J. Szomburg, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2005, s. 16-24.
451. *Elity dla przyszłej Polski*, w: *Jakie elity są potrzebne Polsce?*, red. J. Szomburg, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2005, s. 30-34.
452. *El pontificado del hombre*, „Nueva Revista”, nr 99, 2005, s. 69-81.
453. *Nie Trzecia i nie Czwarta, ale Polska*, „Europa. Tygodnik Idei”, nr 34, 24 VIII 2005, s. 11-12.
454. *Czy Duch odnowił oblicze tej ziemi*, wypowiedź, „Europa. Tygodnik Idei”, nr 14, 6 IV 2005, s. 5-6.
455. *Nasze dziedzictwo – Rzeczpospolita*, „Europa. Tygodnik Idei”, nr 23, 8 VI 2005, s. 5-7.
456. *Komunizm: reaktywacja?*, „Europa. Tygodnik Idei”, nr 47, 23 XI 2005, s. 14-15.
457. (rec.) *Próba porównania dwu zbrodni i kilka wniosków* [C. Vidal, *Paracuellos-Katyń. Un ensayo sobre el genocidio de la izquierda*, Madrid 2005], „Arcana”, nr 3, 2005, s. 197-202.
458. (rec.) *Ojczyzna Andrzeja Nowaka* [A. Nowak, *Powrót do Polski. Szkice o patriotyzmie po „końcu historii” 1989-2005*, Kraków 2005], „Przegląd Powszechny”, nr 10-11, 2005, s. 95-102.
459. *Kompromisu być nie może*, „Fakt”, 21 IV 2005, s. 2.
460. *Czuwam*, „Więź”, nr 5-6, 2005, s. 57-58.
461. *Wielość cywilizacji* (rozmowa), „Nowe Państwo”, nr 4, 2005, s. 28-30.
462. *El hombre es libre en su relación con Dios* (rozmowa), „El Rotativo”, 19 XI 2005, s. 24.
463. *Inni czy obcy?* (głos w debacie „Pytania o stosunki polsko-rosyjskie”), „Arcana”, nr 4-5 2005, s. 71-76.

2006

464. (red.) J. Lelewel, *Historyczna paralela Hiszpanii z Polską w XVI, XVII, XVIII wieku*, wyd. nowe, Wydawnictwo DiG i OBTA, Warszawa 2006, 72 s.
465. *Dlaczego trzeba czytać Lelewela?*, w: *Historyczna paralela Hiszpanii z Polską w XVI, XVII, XVIII wieku*, wyd. nowe, Wydawnictwo DiG i OBTA, Warszawa 2006, s. 7-15.
466. *Kresy jako przestrzeń europejska*, w: *Dziedzictwo Kresów – nasze wspólne dziedzictwo?*, red. J. Purchla, Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków 2006, s. 13-24.
467. *Los ‘pensamientos cautivos’: cuadro segundo*, w: *Llamados a la libertad*, VII Congreso Católicos y Vida Pública, Madrid, 18, 19 y 20 de noviembre de 2005, t. 2, Fundación Universitaria San Pablo – CEU, Madryt 2006, s. 745-749.
468. (przedślowie), J. Michener, *Polska*, Albatros, Warszawa 2006, s. 7-14.

2007

469. (wyd.), S. Kieniewicz, *Bezdomni. Powieść z czasów rewolucji rosyjskiej 1917 roku*, Pszczelarska Oficyna Wydawnicza – Maciej Rysiewicz, Wilczyńska 2007, s. V-XV i 96+96.
[autorstwo: *Kilka słów wyjaśnienia*, s. V-XIII]
470. (red.) *Autonomia uniwersytetu. Jej przyjaciele i wrogowie*, Fundacja „Instytut Artes Liberales”, Warszawa 2007, 189 s.
[autorstwo: *Przyjaciele czy wrogowie*, s. 1-4; *Poszukiwanie prawdy i przestrzeń dialogu*, s. 61-63]
[Toż] *Університетська автономія: її друзі та вороги*, Takson, Kijów 2008.

471. (red. naukowa) *Cmentarz bródnowski*, Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy, Warszawa 2007, 341 s.
[autorstwo: *Nasz cmentarz*, s. 11-13]
472. *Civilizational Aspects of the Eastern Boundaries of Europe*, w: *The State and Development in Africa and Other Regions: Past and Present. Studies and Essays in Honour of Professor Jan J. Milewski*, red. K. Trzeciński, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warsaw 2007, s. 255-269.
473. *Wschód i Orient w polityce hiszpańskiej końca XVIII wieku*, w: *Afryka, Orient, Polska. Prace ofiarowane Profesorowi Andrzejowi Dziubińskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2007, s. 217-225.
474. *List polskiego historyka do hiszpańskiego przyjaciela – Carta de un historiador polaco a un amigo español*, w: *Reflejos culturales de Europa en España*, Madrid 2007, s. 63-67.
475. *Contact, Conquest and Colonialism on the Malabar Coast*, w: *Theatrum Mirabiliorum Indiae Orientalis. A Volume to Celebrate the 70th Birthday of Professor Maria Krzysztof Byrski*, red. M. Nowakowska, J. Woźniak, Elipsa, Warszawa 2007, s. 325-333.
476. *System wartości i spotkanie cywilizacji*, w: *Benares a Jerozolima. Przemysleć chrześcijaństwo w kategoriach hinduizmu i buddyzmu*, red. K. J. Pawłowski, Tyniec. Wydawnictwo Benedyktynów, Kraków 2007, s. 15-35.
477. *Otrzeźwienie po latach*, w: *W trosce o trzeźwość Narodu*, red. M. Romaniuk, t. IV, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa 2007, s. 21-41.
478. *Polonia y España en la perspectiva histórica*, "Estudios Hispánicos", t. XV, 2007, s. 193-199.
479. *El mito nacido en Zaragoza*, "Cuadernos del Bicentenario", nr 2, 2007, s. 35-43.
480. (rec.) *Polskość jako dziedzictwo i zadanie* [P. Wojciechowski, *Café Navarra*, Warszawa 2007], „Arcana”, nr 5, 2007, s. 188-190.
481. *Stefan Kieniewicz 25 IX 1907-2 V 1992*, „Zabytki – Heritage”, nr 5 (20), wrzesień 2007, s. 109-111.
482. *La tradición polaca de la Semana Santa*, "Los Coloraos", 2007, s. 41.
483. *Odpowiedź na ankietę "Nasza opinia o miejscu twórczości Sienkiewicza we współczesności"*, w: *Po co Sienkiewicz? Sienkiewicz a tożsamość narodowa: Z kim i przeciw komu?*, red. T. Bujnicki i J. Axer, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2007, s. 378-379.
484. *Nie niżajmy się do poziomu Raholi*, „Fakt”, 28 III 2007.

2008

485. *Ekspansja, kolonializm, cywilizacja*, Instytut Badań Interdyscyplinarnych „Artes Liberales” i Wydawnictwo DiG, Warszawa 2008, 308 s.
486. (red.) *Inteligencja, imperium i cywilizacje w XIX-XX wieku*, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2008, 308s.
487. (red.) *Debaty IBI AL*, t. I, Instytut Badań Interdyscyplinarnych UW, Warszawa 2008.
488. *Los aspectos de la visión reciproca entre los polacos y los españoles*, w: *El cambio de la imagen mutua de Polonia y España desde la transición*, red. J. David Marina, Instituto de Cervantes de Varsovia i Instytut Historii PAN, Warszawa 2008, s. 175-189, 545-547.
489. *Aspekty teoretyczne wzajemnego widzenia się Polaków i Hiszpanów*, w: *Zmiana wzajemnego obrazu Hiszpanii i Polski od czasu przejścia do demokracji*, red. J. David

- Marina, Instituto de Cervantes de Varsovia i Instytut Historii PAN, Warszawa 2008, s. 190-202.
490. *Jaka Ojczyzna Juliusza Słowackiego*, w: *Profesor Jolancie Żurawskiej. Studia ofiarowane przez kolegów i przyjaciół/ Alla Professoressa Jolanta Żurawska. Studi offerti da colleghi e amici*, red. N. Minissi, W. Walecki, Collegium Columbinum, Kraków-Warszawa-Napoli 2008, s. 113-119.
491. *The Eastern Frontier and the Borderland of Europe*, w: *Europa im Ostblock. Vorstellungen und Diskurse (1945-1991)*, red. J. M. Faraldo, P. Gulińska-Jurgiel, Christian Domnitz, Köln-Weimar-Wien 2008, s. 83-90.
492. *Kariera czy zdrada? Wykształcony Polak przekracza granice cywilizacji*, w: *Inteligencja, imperium i cywilizacje w XIX-XX wieku*, red. J. Kieniewicz, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2008, s. 207-217.
493. *Political violence or civilizational oppression? Another attempt at interpretation of colonialism*, w: *Inteligencja, imperium i cywilizacje w XIX-XX wieku*, red. J. Kieniewicz, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2008, s. 293-301.
494. *Wielość doświadczeń i próba postawienia problemu*, w: *Inteligencja, imperium i cywilizacje w XIX-XX wieku*, red. J. Kieniewicz, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2008, s. 7-12.
495. *Emociones y reflexiones acerca de la Semana Santa en Varsovia*, w: *La Semana Santa en las culturas de los confines de la cristiandad oriental y occidental, Actas del Congreso Internacional celebrado en Varsovia del 15 al 20 de mayo de 2006*, red. J.L. Gómez Urdañez, C. González Caizán, Asociación para el Estudio de la Semana Santa, Zaragoza 2008, s. 11.
496. *Друзі чи вороги?*, w: *Університетська автономія: її друзі та вороги*, Takson, Kijów 2008, s. 10-12.
497. *Пошук істини і просір діалогу*, w: *Університетська автономія: її друзі та вороги*, Takson, Kijów 2008, s. 64-65.
498. *Sytuacja. Przypadek szczególny czy kategoria historyczna?*, „Arcana”, nr 2, 2008, s. 62-72.
499. (Od Redaktora) *Dlaczego Debaty?*, „Debaty IBI AL”, t. I, Instytut Badań Interdyscyplinarnych „Artes Liberales” UW, Warszawa 2008, s. 5-10.
500. *Kolonializm. Glosa do debaty*, „Debaty IBI AL”, t. I, Instytut Badań Interdyscyplinarnych „Artes Liberales” UW, Warszawa 2008, s. 71-72.
501. *Wierność i zdrada. Tezy do dyskusji*, „Debaty IBI AL”, t. I, Instytut Badań Interdyscyplinarnych „Artes Liberales” UW, Warszawa 2008, s. 73-75.
502. *Obecność i nieobecność Polski w międzynarodowym dyskursie naukowym. Tezy do dyskusji*, „Debaty IBI AL”, t. I, Instytut Badań Interdyscyplinarnych „Artes Liberales” UW, Warszawa 2008, s. 109-114.
503. *Mamy obowiązki wymagania od siebie i innych*. Dyskusja panelowa: Jan Kieniewicz, Maria Krzysztof Byrski, Piotr Wojciechowski, w: *Jan Paweł II w trosce o trzeźwość człowieka*, red. M. P. Romaniuk, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa 2008, s. 32-44.
504. (rec.) Felipe Fernandez-Armesto, *Cywilizacje. Kultura, ambicje i przekształcanie natury*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, „Litteraria Copernicana”, nr 2, 2008, s. 169-171.
505. *Unikal pierwszygo planu*, „Polska”, 23 lipca 2008, s. 11.
506. *O Zaciszu lat osiemdziesiątych*, „Gazeta Zacisze”, nr 3-5 (176-177), kwiecień-maj-czerwiec 2008, <http://gazetazacisze.blogspot.com>.

507. (red.) *Silent Intelligentsia. Study of Civilizational Oppression*, Instytut Badań Interdyscyplinarnych "Artes Liberales", Warszawa 2009, 208 s.
508. (współredakcja: J. St. Ciechanowski, C. González Caizán, Andrzej Ziółkowski) K. Wojciechowski, *Mis memorias de España*, Ministerio de Defensa, Madrid 2009, 170 s.
509. *Don Kajetan en España*, w: K. Wojciechowski, *Mis memorias de España*, Ministerio de Defensa, Madrid 2009, s. 13-20.
510. *Estereotipo romantico, mito nacional y paralelismo didactico. La Guerra de la Independencia española en el romanticismo polaco*, w: *Baylen 1808-2008*, red. F. Acosta Ramirez, M. Ruiz Jimenez, Universidad de Jaen, Jaen 2009, s. 189-204.
511. *Inteligent i Sytuacja: Polska 1978*, w: *Zwyczajny człowiek w niezwykłej sytuacji. Próba przekazania doświadczenia nieposiadającego wzoru opisywalności*, red. H. Gosk, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2009, s. 193-205.
512. *Pierwsza Rzeczpospolita: przestrzeń wielu kultur czy spotkań cywilizacyjnych?*, w: *Rzeczpospolita wielokulturowa dobrodziejstwo czy obciążenie?*, red. J. Kłoczowski, Collegium Civitas Press, Warszawa 2009, s. 51-60.
513. *Expansion, Civilization, Intelligentsia: Project Assumptions, Presenting the Problem*, w: *Silent Intelligentsia. Study of Civilizational Oppression*, red. J. Kieniewicz, Instytut Badań Interdyscyplinarnych "Artes Liberales", Warszawa 2009, s. 7-19.
514. *Political Violence, Civilizational Oppression, and Colonialism*, w: *Silent Intelligentsia. Study of Civilizational Oppression*, red. J. Kieniewicz, Instytut Badań Interdyscyplinarnych "Artes Liberales", Warszawa 2009, s. 20-58.
515. *Experiencing the Situation: Repression, Oppression, Depression*, w: *Silent Intelligentsia. Study of Civilizational Oppression*, red. J. Kieniewicz, Instytut Badań Interdyscyplinarnych "Artes Liberales", Warszawa 2009, s. 124-143.
516. *Intelligentsia: Helpless, Voiceless, Hollow*, w: *Silent Intelligentsia. Study of Civilizational Oppression*, red. J. Kieniewicz, Instytut Badań Interdyscyplinarnych "Artes Liberales", Warszawa 2009, s. 190-202.

2010

517. *The „imperial victim” as a form of situational behavior*, w: *Imperial Victims. Empires as Victims: 44 Views. Ofiary imperium. Imperia jako ofiary: 44 spojrzenia*, red. A. Nowak, Instytut Historyczny PAN oraz Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa 2010, s. 72-75.
518. *Europa Wschodnia wobec projektu Unii Europejskiej: kłopotliwe peryferia czy cenny zasób i warunek rozwoju?*, w: *Rzeczpospolita na arenie międzynarodowej. Idee i praktyczne dylematy polityki zagranicznej*, red. J. Kłoczowski, T. Żukowski, Ośrodek Myśli Politycznej, Warszawa-Kraków 2010, s. 117-124.
519. (współautor: J. Axer) *Posłowie*, w: *Nacionalnaja gumanitarnaja nauka v mirovom kontekstie. Opyt Rossii i Polshi*, red. J. Axer, I. Savelieva, Dom Wydawniczy Uniwersytetu Państwowego Wyższej Szkoły Ekonomii, Moskwa 2010, s. 360-365.
520. *Polskoie vostokoviedienie: opyt Vostoka i Zapada*, w: *Nacionalnaja gumanitarnaja nauka v mirovom kontekstie. Opyt Rossii i Polshi*, red. J. Axer, I. Savelieva, Dom Wydawniczy Uniwersytetu Państwowego Wyższej Szkoły Ekonomii, Moskwa 2010, s. 162-178.
521. *Bohaterowie wyobraźni naszej*, w: *Człowiek w teatrze świata. Studia o historii i kulturze dedykowane Profesorowi Stanisławowi Grzybowskiemu z okazji*

- osiemdziesiątych urodzin*, red. B. Popiołek, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2010, s. 113-119.
522. *La frontera de civilizaciones desde la perspectiva colonial*, "Revista del CESLA", t. 13, nr 1, 2010, s. 75-86.
523. *Chelovek i sudba: o veroiatnosti gumanisticheskoy teorii civilizacii*, "Obshchestvo. Sreda. Razvitie.", nr 3, 2010, s. 47-50.
524. *Evropejska istoria v polskij perspektivi*, „Ukraina moderna”, nr 5 (16), 2010, s. 235-242.
525. *Grób Agamemnona jako miejsce mówiące? Glosa do debaty*, „Debaty IBI AL”, t. II, 2009, Warszawa 2010, s. 41-46.
526. *Najpierw trzeba kraj ocalić... Polskie zmagania czy zmagania o Polskę?*, „Biuletyn RPO”, nr 5, 2010, s. 655-663.
527. *Jaka Europa na wschodzie?*, „Arcana”, nr 96, 2010, s. 26-33.
528. (rec.) *Pierwsza Japonia* [E. Pałasz-Rutkowska, A. T. Romer, *Historia stosunków polsko-japońskich 1904-1945*, Warszawa 2009], „Arcana”, nr 94, 2010, s. 202-205.
529. *Odżyły nasze nadzieje*, „Zacisze”, nr 4 (191), czerwiec 2010.

2011

530. (red.) *Cywilizacyjnyj wybor i Pogranichie*, „Debaty IBI AL”, t. IV, Instytut Badań Interdyscyplinarnych „Artes Liberales”, Warszawa 2011. 354 s.
531. *The Interrupted Song*, w: *Birthday Beasts' Book. Where Human Roads Cross Animal Trail. Cultural Studies in Honour of Jerzy Axer*, red. K. Marciniak, Instytut Badań Interdyscyplinarnych „Artes Liberales” i Wydawnictwo „Wilczyska” – Maciej Rysiewicz, Warszawa 2011, s. 103-109.
532. *Polska orientalistyka: doświadczenie Wschodu i Zachodu*, w: *Humanistyka krajowa w kontekście światowym. Doświadczenie Polski i Rosji*, red. J. Axer i I. Sawieljewa, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2011, s. 165-178.
533. *Wprowadzenie do wydania polskiego*, w: *Humanistyka krajowa w kontekście światowym. Doświadczenie Polski i Rosji*, red. J. Axer i I. Sawieljewa, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2011, s. 9-11.
534. (współautor: J. Axer), *Posleslovije*, w: *Humanistyka krajowa w kontekście światowym. Doświadczenie Polski i Rosji*, red. J. Axer i I. Sawieljewa, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2011, s. 353-358.
535. *Inteligencja polska wobec Europy wschodniej*, w: *Univiersitiety Juga Rossii: Istorija i Sovremennost, Materialy Mieżhdunarodnoj nauchno-prakticheskoy konfierencji*, red. D.V. Sien i N.A. Trapsh i in., Juzhnyj Federalnyj Univiersitet, Rostov na Donu 2011, s. 7-15.
536. *Obstojtielstvo dialoga na Pogranichie: niekatoryje rozmyshlenija*, w: *Cywilizacyjnyj wybor i Pogranichie*, red. J. Kieniewicz, „Debaty IBI AL”, t. IV, Instytut Badań Interdyscyplinarnych „Artes Liberales”, Warszawa 2011, s. 91-108.
537. *Vybor cennostiej i civilizacionnaja prinadlezhnost: vozmozhnost ili nieobkhdimost?*, w: *Cywilizacyjnyj wybor i Pogranichie*, red. J. Kieniewicz, „Debaty IBI AL”, t. IV, Instytut Badań Interdyscyplinarnych „Artes Liberales”, Warszawa 2011, s. 328-337.
538. *Granice europejskie – trzecie tysiąclecie*, „Przegląd Powszechny”, nr 3 (1075), 2011, s. 11-19.
539. *Intelligencija i impierija*, „Ab Imperio. Studies of New Imperial History and Nationalism in the Post-Soviet Space”, nr 1, 2011, s. 131-162.

540. *O nieklasycznym kolonializmie II. Blic-interviu s Janom Kienievichem*, „Ab Imperio. Studies of New Imperial History and Nationalism in the Post-Soviet Space”, nr 1, 2011, s. 163-168.
541. *Pogranichnyje territorii i vstrecha civilizacij*, „Obshchestvo. Sreda. Razvitije. Nauchno-teorieticheskij Zhurnal”, nr 2 (19), 2011, s. 66-72, nr 3 (20), 2011, s. 45-52.
542. *Polska potrzebna jest Polakom*, „Arcana”, nr 100, lipiec-sierpień 2011, s. 46-48.

2012

543. *Wyraz na ustach zapomniany. Polskiej inteligencji zmagania z Ojczyzną*, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2012, 225 s.
544. (współredakcja: M. Kalinowska) *Co Słowacki ma nam dziś do powiedzenia?*, Sub Lupa, Warszawa 2012, 179 s.
545. *Que sería nuestro país... España como fantasía y proyecto polaco*, w: *Hiszpania – mit czy rzeczywistość?*, red. F. Kubiacyk i K. Mirgos, Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Poznań 2012, s. 89-97.
546. *Inteligent idzie na wojnę*, w: *Listy do Marysi. O zadaniu redaktora, elfach i zegarku Gucciego*, red. K. Szotkowska-Beylin, Fundacja Batorego, Warszawa 2012, s. 57-63.
547. *Miejsca mówiące Juliusza Słowackiego*, w: *Geografia Słowackiego*, red. D. Siwicka i M. Zielińska, Instytut Badań Literackich, Warszawa 2012, s. 211-223.
548. *Polskie pogranicza: próba interpretacji kolonialnej*, w: *Na pograniczach literatury*, red. J. Fazan i K. Zajas, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2012, s. 67-84.
549. *Do nieznaney Ojczyzny. Moja Polska lat sześćdziesiątych*, w: *Carmen. Laforet. Za żelazną kurtyną. Podróż do Polski w 1967 roku*, red. C. González Caizán, Wydawnictwo Iskry, Warszawa 2012, s. 151-169.
550. *Chłopcy w opałach*, w: *Wokół „W pustyni i w puszczy”*. *W stulecie pierwodruku powieści*, red. J. Axer i T. Bujnicki, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2012, s. 347-357.
551. *Interpretacje kolonialne, postkolonialne i politycznie poprawne*, w: *Wokół „W pustyni i w puszczy”*. *W stulecie pierwodruku powieści*, red. J. Axer i T. Bujnicki, Wydawnictwo Universitas, Kraków 2012, s. 485-491.
552. *Prologo*, w: *El anónimo polaco. Zaragoza en el año 1809. Fragmento de las memorias todavía no publicados*, red. C. González Caizán, Institución “Fernando el Católico” (CSIC), Zaragoza 2012, s. 11-14.
553. *Wilno – pamięć i wyobrażenie*, „Przegląd Powszechny”, nr 3 (1087), 2012, s. 84-90.
554. *Cesarz globalny*, O Karolu V Adamowi Leszczyńskiemu opowiada prof. Jan Kieniewicz, „Ale historia”, 13 luty 2012.
555. (głos w dyskusji) *Świat niesterowalny – świat nieprzewidywalny*, „Sprawy międzynarodowe”, 4(LXV) 2012, s. 93-94.
556. (rec.) J. Bartyzel, *Don Carlos Marx*. *Studium przypadku rewolucyjnej transgresji tradycjonalizmu w socjalizm w hiszpańskim karlizmie*, Wrocław 2011, „Studia Polityczne” nr 30, 2012, s. 374-377.

2013

557. *Orient i Wschód Polaków*, w: *Polska Wschodnia i orientalizm*, red. T. Zarycki, Wydawnictwo Scholar, Warszawa 2013, s. 38-43.

558. *OBTA a studia cywilizacyjne. Doświadczenia i perspektywy*, w: *Antyk i my w Ośrodku Badań nad Tradycją Antyczną*, red. K. Marciniak, Wydział „Artes Liberales” UW, Warszawa 2013, s. 45-62.
Toż:
Obta and Civilizational Studies. Experiences and Perspectives w: Antiquity and We at the Centre for Studies on the Classical Tradition, ed. by K. Marciniak, Faculty of “Artes Liberales” UW, Warsaw 2013, p. 49-67.
559. *Pamjat v procesie polskogo pieriekhoda i prieobrazovanija*, w: *Pogranichja Evro-Azii*, „Debaty Artes Liberales”, t. VII, 2013, s. 209-223.
560. *Pogranichja: Polskoje, Jevropiejskoje, Jevro-azjatskoje...?*, „Obshchestvo. Sreda. Razvitye”, nr 2 (27), 2013, s. 82-87.
561. *The Eastern Frontiers and the Civilisational Dimension of Europe*, “Acta Poloniae Historica”, nr 107, 2013, s. 165-178.
562. *Eurosarmacja. O Europie Środkowej z perspektywy cywilizacyjnej*, „Kwartalnik Historyczny”, nr 4, 2013, s. 817-823.
563. (Prowadzenie dyskusji) *Opyt otnoshenija „svoj-chuzhoj i sibirskaja pierspektiva grazhdanskogo obshchestva (10 dekabrya 2012)*, w: *Pogranichja Evro-Azii*, „Debaty Artes Liberales”, t. VII, 2013, s. 319-359.

2014

564. (współredakcja: A. Bazarov) *Vstrecha na Bajkale. Bremja proshlogo, vyzovy budushchego*, Izdatielstvo BGU, Ulan Ude 2014, 343 s.
565. *Pogranicza i peryferie: o granicach cywilizacji europejskiej*, w: *Cywilizacja europejska, różnorodności i podziały t. 3*, red. M. Koźmiński, Universitas, Kraków 2014, s. 81-96.
566. *Polonyalilar, Doğu ve Oryantalizm / Poles vis-à-vis The Orient and Orientalism w: Polonya Sanatında Oryantalizm / Orientalism in Polish Art*, Catalogue, Pera Museum, Istanbul 2014, s. 11-21.
567. *Inteligencja akademicka i władza: dziesięć lat później. Glosa do debaty*, w: *Inteligent, humanista, intelektualista*, „Debaty Artes Liberales” tom VIII, s. 37-48.
568. *Accidental Interdisciplinarity: On Experiencing the World and Discovering the Future* w: *Inteligent, humanista, intelektualista*, „Debaty Artes Liberales” tom VIII, s. 139-152.
569. *Vstrecha na Bajkale*, w: *Vstrecha na Bajkale. Bremja proshlogo, vyzovy budushchego*, Izdatielstvo BGU, Ulan Ude 2014, s. 9-12.
570. *Kresy*, w: *Węzły pamięci Niepodległej Polski*, Znak, Kraków-Warszawa 2014, s. 363-368.
571. *Somosierra*, w: *Węzły pamięci Niepodległej Polski*, Znak, Kraków-Warszawa 2014, s. 720-721.
572. *Ekohistoryk wobec wyzwań przyszłości*, „Przegląd Humanistyczny”, nr 1, 2014, s. 65-80.
573. *Debata I: Inteligencja akademicka a władza państwowa 1918-1981. Uniwersytet Warszawski w wieku XX. Koncepcja panelu* w: *Inteligent, humanista, intelektualista*, „Debaty Artes Liberales” tom VIII, s. 11-13.
574. (prowadzenie dyskusji) *Inteligencja akademicka a władza państwowa 1918-1981. Uniwersytet Warszawski w wieku XX*. w: *Inteligent, humanista, intelektualista*, „Debaty Artes Liberales” tom VIII, s.13-37.

575. (prowadzenie dyskusji) *Narodowe nauki humanistyczne w kontekście globalnym. Doświadczenia Polski i Rosji w: Inteligent, humanista, intelektualista*, „Debaty Artes Liberales” tom VIII, s. 51-82.

2015

576. *Rozliczenie. Doświadczenia i praktyki 1976-1996*, Warszawa 2015, Wydział „Artes Liberales”, 260 s.
577. *Odpowiedź na wyzwania przyszłości*, „Historyka. Studia Metodologiczne”, t. 45, s. 117-126.
578. *1915. Rocznicą przełomu*, „Stolica”, nr 8-9, 2015, s. 30-33.